

WORKSHOP DE RESTAURARE ICOANE PE STICLĂ
Ediția a III-a

Editor: dr. Alina Geanina IONESCU

Editura „ASTRA Museum”
Sibiu, 2016

Consiliul Județean Sibiu
Complexul Național Muzeal ASTRA Sibiu

Editor: *dr. Alina Geanina IONESCU*

Foto: Gioko Mandil Goce, Florin Păun, Anamaria Floca, Cristina Dăneasă

Grafică copertă: Cristian Florin Ionescu

DTP copertă CD-ROM: Cristian Florin Ionescu

Mulțumiri:

Sorin Fogarascher, Iov Nicolae Tolomeiu, Marcela Brezae, Ionela Florea

Responsabilitatea pentru conținutul textelor revine editorului

© Complexul Național Muzeal ASTRA, 2016

Catalog editat de Complexul Național Muzeal ASTRA cu sprijinul Consiliului Județean Sibiu

Sponsor: Fundația *Ars Vitae*

TIPOGRAFIA PrintATU.ro
Sibiu
e-mail: niu@printatu.ro
www.printatu.ro

ISBN 978-606-733-127-1

În perioada 13-24 iunie 2016, Complexul Național Muzeal ASTRA prin Centrul ASTRA pentru Patrimoniul, Departamentul de Conservare-Restaurare a organizat a III-a ediție a *Workshopului de restaurare icoane pe sticlă*.

Evenimentul a reunit specialiști din cadrul Centrului ASTRA pentru Patrimoniul, invitați din țară (Hunedoara, București, Cluj, Covasna, Dolj, Brașov, Argeș, Vâlcea, Gorj, Harghita, Sibiu) și din străinătate (Statele Unite ale Americii, Canada, Germania, Republica Macedonia, Republica Moldova).

În cadrul *Workshopului de restaurare icoane pe sticlă* s-au făcut investigații fizice, chimice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugravi în trecut, pentru o abordare corectă a procesului de restaurare.

Icoanele selectate pentru restaurare au fost: *Judecata de Apoi*, nr. inv. 80 OC, datată 1895, semnată SI[mion] Z[ugrav] [din] Laz, proveniență Rod, comuna Tilișca, județul Sibiu, dimensiuni 51,5-51,7x44,5-44,7 cm; *Punerea în mormânt*, nr. inv. 1083 OC, datată 1852, probabil Simion Poienaru, zugrav din Laz, proveniență Laz, comuna Săsciori, județul Alba, dimensiuni 54x47,5 cm; *Judecata de Apoi*, nr. inv. 1235 OC, datată 1887, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 44,5x54,5 cm; *Sfânta Treime*, nr. inv. 1244 OC, datată 1888, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 46x54 cm; *Sfântul Nicolae*, nr. inv. 1377 OC, datată 1905 (pictorul își păstrează modul de exprimare și la începutul secolului XX), probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 48,9x38,4 cm; *Sfântul Nicolae*, nr. inv. 1382 OC, datată 1893, probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 24,3x19 cm; *Judecata de Apoi*, nr. inv. 2696 OC, datată 1894, atribuită, prin analogie, lui Pavel Zamfir din Laz (cf. Dancu, Dancu 1975, pl. 125), dimensiuni 49,3x45 cm.

La data de 24 iunie au avut loc dezbateri finale, expoziția cu icoanele restaurate și înmânarea diplomelor participanților.

Workshopul de restaurare icoane pe sticlă a avut loc la Centrul ASTRA pentru Patrimoniul, Pădurea Dumbrava, nr. 16-20, Poarta 3, Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului.

Cei interesați de salvarea patrimoniului au asistat, în perioada 13-17 iunie și 20-24 iunie 2016, între orele 13.00-14.00, la procesul de restaurare a celor șapte icoane pe sticlă.

PROGRAM
WORKSHOP DE RESTAURARE ICOANE PE STICLĂ
Ediția a III-a

Complexul Național Muzeal ASTRA prin Centrul ASTRA pentru Patrimoniul. Departamentul de
Conservare-Restaurare, Pădurea Dumbrava, nr. 16 – 20, Poarta 3,
Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului a organizat următoarele evenimente:

13 iunie 2016, ora 09.00

Deschiderea oficială a

Workshopului de restaurare icoane pe sticlă în cadrul Laboratorului de restaurare pictură

Prezentarea celor șapte icoane selectate din cadrul

Colecției Complexului Național Muzeal ASTRA

Probleme specifice de restaurare și propuneri de restaurare

13-17 iunie; 20-24 iunie 2016, orele 09.00-15.00

Restaurarea a șapte icoane pe sticlă din colecția C.N.M. ASTRA

24 iunie, ora 10.00

Masă rotundă – Dezbateri finale

Expoziție cu icoanele restaurate

Înmânarea diplomelor de participare

Componența echipei:

Anamaria Floca - restaurator, C.N.M. ASTRA, Sibiu

Florin Păun - restaurator, C.N.M. ASTRA, Sibiu

Marius Iuga - restaurator, C.N.M. ASTRA, Sibiu

Adrian Scheianu - muzeograf, C.N.M. ASTRA, Sibiu

Daniela Văcariu - specialist chimist, C.N.M. ASTRA, Sibiu

Ileana Chirtea - specialist biolog, C.N.M. ASTRA, Sibiu

Lector univ. dr. Mirel Bucur - expert restaurator pictură, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Lector univ. dr. Cristina Dăneasă - expert restaurator, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Constantin Ionescu - expert restaurator lemn policrom, pictură pe panou, Sibiu

Alexandra Gălăbuț - conservator, Muzeul Național Brukenthal, Sibiu

Gheorghe Caraji - specialist în restaurarea operelor de artă, Muzeul Național de Artă al Moldovei, Chișinău

Valentin Puchianu - restaurator, Muzeul de Istorie, Brașov

Maria Tonca - expert restaurator, Muzeul de Etnografie al Transilvaniei, Cluj-Napoca

Butnariu Ioan - restaurator, Muzeul de Etnografie al Transilvaniei, Cluj-Napoca

Benkara Dana - restaurator, Muzeul de Etnografie al Transilvaniei, Cluj-Napoca

Magdalena Fekete, județul Covasna - absolvent al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare

Mazăre Alexandru Vlad, județul Covasna - absolvent al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare

Ștefan Cântăcioiu, județul Argeș - absolvent al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare

Mihăescu Mirela Sorina, județul Argeș - absolvent al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare, Master *Protejarea și Valorificarea Patrimoniului Național Istoric*

Maria-Elisabeta Toader, județul Hunedoara - masterand în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare, Master restaurare lemn policrom

Mihai Amuza, județul Sibiu - masterand în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare, Master restaurare lemn policrom

Camelia Clej, județul Hunedoara - masterand în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare, Master restaurare lemn policrom

Ana-Maria Bexa, județul Sibiu - masterand în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare, Master restaurare lemn policrom

Langa Paul Victor, județul Brașov - masterand în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare, Master restaurare lemn policrom

Pilea Camelia-Daniela, județul Gorj - masterand în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare, Master restaurare lemn policrom

Avram Anamaria, județul Alba - masterand în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare, Master restaurare lemn policrom

Valeriu-Stelian Iarca, județul Buzău - masterand în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu
Andrea Sîrbu, județul Harghita - student în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniul și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare

Vlad Bucur, județul Sibiu - student în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniul și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare

Nicolae-Aurel Pătru-Dinu, județul Vâlcea - student în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniul și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare

Adela Ganea, județul Vâlcea - student în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniul și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare

Maria-Alexandra Unguraș, județul Covasna - student în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniul și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare

Diana-Natașa Ionică, județul Dolj - student în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniul și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare

Andrei Buda, județul Hunedoara - student în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniul și Teologie Protestantă, Specializarea Conservare-Restaurare

Maria Crăciun, județul Vâlcea - student în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu

Alina Moldovan, județul Sibiu - student în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu

Lucci Jessica Maria - Ottawa - Canada

Racine Dominique - Châteauguay - Canada

Ariel Marna - Washington U.S.A.

Schreiber Kimberly - Wisconsin U.S.A.

Lepsik Stephanie Faith - Ohio - U.S.A.

Watts Nicholas Robert - Illinois U.S.A.

Aslinger Holly Elizabeth - Tennessee - U.S.A.

Miller Rachel Michelle - Florida - U.S.A.

Kenney Kaleigh Russelle Dupree - Maine - U.S.A.

Clark Jesse Houston - Florida - U.S.A.

Gallagher Brianna Marie - Florida - U.S.A.

Hammock Courtney Ann - Florida - U.S.A.

Echipa de filmare:

Gioko Mandil Goce - Director de imagine, Republica Macedonia

Ioniță Răzvan - Operator imagine, București

Dobrivoie Kerpenisan - Regizor, Germania

Cristian Florin Ionescu - Senior editor, România

Coordonator:

Conf. univ. dr. Alina Geanina Ionescu

Director Centrul ASTRA pentru Patrimoniul

Expert restaurator pictură

**ȘAPTE ICOANE PE STICLĂ RESTAURATE ÎN CADRUL
WORKSHOPULUI DE RESTAURARE ICOANE PE STICLĂ
*EDIȚIA a III-a***

Judecata de Apoi, nr. inv. 80 OC, datată 1895, semnată SI[mion] Z[ugrav] [din] Laz,
proveniență Rod, comuna Tilișca, județul Sibiu,
dimensiuni 51,5-51,7x44,5-44,7 cm¹

Ansamblu față, înainte de restaurare

¹ Ionescu 2009, p. 78.

Ansamblu verso, înainte de restaurare

Descrierea stării de conservare:

- icoana joacă în ramă;
- glaja prezintă pe față murdărie superficială și aderentă;
- hârtia argintată, constitutivă, prezintă murdărie superficială și aderentă, halouri de umiditate, pierderi de material suport, rupturi și deformări în registrul superior central;
- pelicula de culoare prezintă murdărie superficială și aderentă, uzură funcțională, fenomen de pulverulență, desprinderi și lacune;
- rama prezintă uzură funcțională, murdărie superficială și aderentă, slab atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* inactiv, fragilizarea îmbinărilor, crăpături și pierderi de material lemnos pe falțul superior – colțul drept (vedere dinspre față); fragilizarea falțului inferior (prezintă o fisură și o crăpătură în structura lemnului); o bandă adezivă transparentă (intervenție anterioară) la îmbinarea baghetei inferioare cu cea laterală din dreapta ce se continuă pe colțul capacului fragilizat; fragmente de lemn și fâșii de burete pe falțul ramei cu rol de a atenua jocul sticlei în ramă;
- capacul este confecționat din două planșe distanțate, montate pe verticală, pe care este scris cu alb numărul de inventar 80 – O.C. și locul de proveniență *Rod Sibiu*; prezintă cepuri din lemn constitutive, cuie metalice neconstitutive introduse dinspre fața ramei spre verso-ul capacului și două agățători metalice (cea din stânga prezintă o fâșie fibroasă - sfoară), montate cu holșuruburi; slab atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* inactiv; pierderi de material lemnos – în registrul inferior al planșei din stânga (vedere dinspre verso); fisuri și crăpături în structura planșelor, zgârieturi, un fragment de hârtie în registrul superior al planșei din stânga (vedere dinspre verso), uzură funcțională, murdărie aderentă și ancrasată.

Investigații fizice

Interpretarea imaginii radiografice²

Dimensiunile icoanei *Judecata de Apoi*, nr. inv. 80 OC au impus executarea a patru expuneri³ pentru obținerea imaginii radiografice pe întreaga suprafață. Aceste expuneri au fost ulterior prelucrate formând o singură imagine de ansamblu.

Radiografierea piesei furnizează date despre starea de conservare a acesteia, date despre suport, defecte ale acestuia, natura pigmentilor utilizați fără prelevare de probe.

Elementele metalice folosite pentru fixarea capacului icoanei dau un semnal radiografic puternic, iar cepurile din lemn dau un semnal de culoare gri. În tonalități de gri închis cu aspect neregulat apar lacunele.

Fibra lemnului (lemn de rășinoase, cf. Buletinului de analiză biologică Nr. 255/2016⁴) este bine evidențiată chiar și prin hârtia argintată constitutivă.

Defectele existente în structura celor două planșe (nodurile existente pe planșele capacului) se conturează sub forma unor zone luminoase.

Distanța dintre planșele capacului, fisurile și crăpăturile existente la nivelul celor două planșe din lemn se disting ca linii închise la culoare. Pierderile de material lemnos, ruptura și deformarea hârtiei argintate din registrul superior central sunt evidențiate și ele ca zone închise la culoare.

Imaginea radiografică obținută la icoana luată în studiu a furnizat date cu privire la natura pigmentilor utilizați, fără prelevare de probe.

Zonele albe, evidențiate în tonalități deschise, indică utilizarea albului de plumb. Similar apar zonele pictate cu roșu, fapt ce indică ideea că zugravul a folosit miniu de plumb sau roșu cinabru, pigmenți care dau același tip de semnal radiografic.

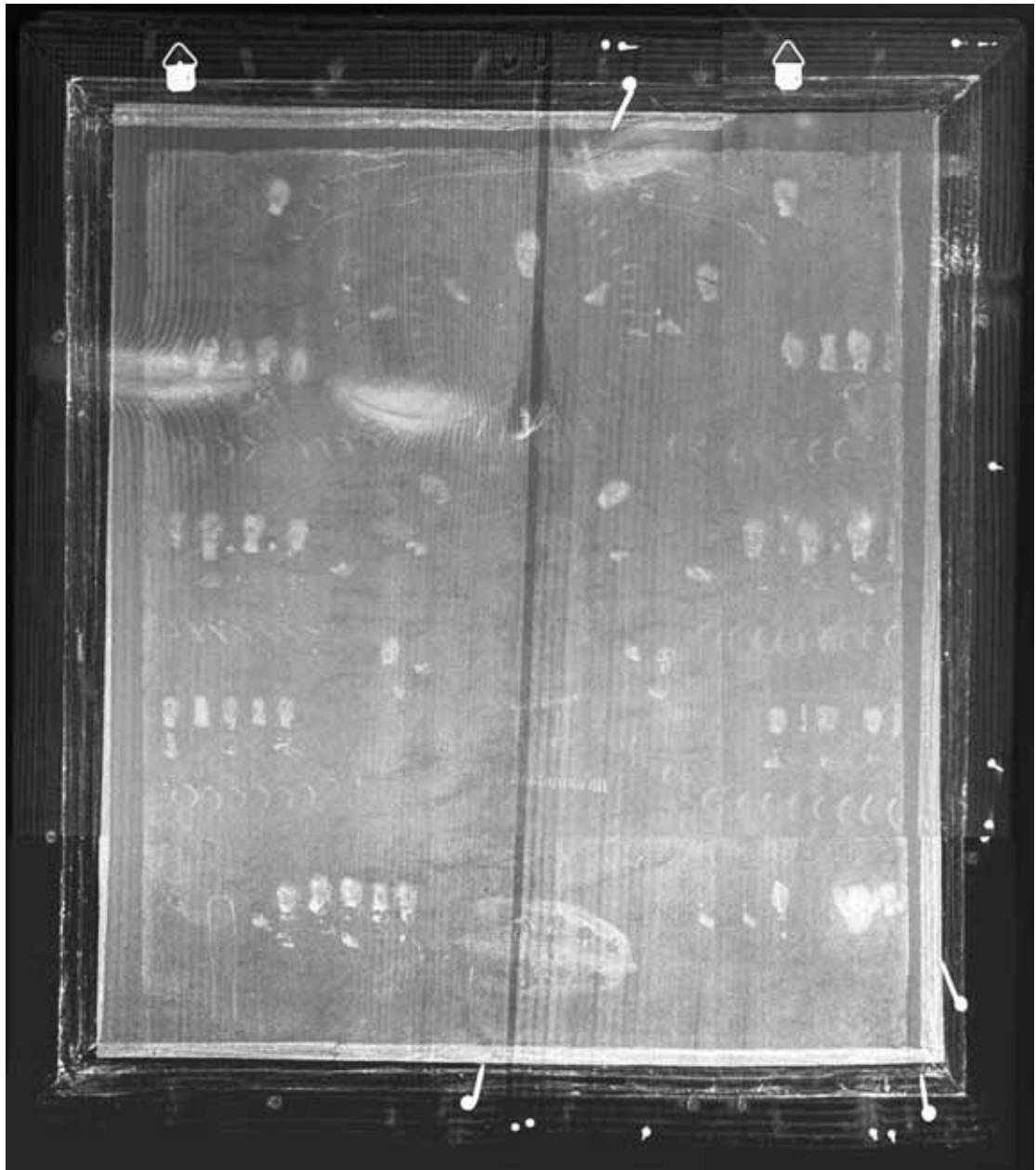
Rezultatele investigațiilor chimice au confirmat prezența albului de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$) și a miniului de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4) - cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 563/2016⁵.

² Dr. Geanina Ionescu, C.N.M. ASTRA Sibiu.

³ Dr. Ciprian Șofăriu, Spitalul Clinic de Pediatrie Sibiu, Serviciul de Radiologie și Imagistică Medicală.

⁴ Ileana Chirtea, Biolog C.N.M. ASTRA Sibiu.

⁵ Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

Radiografia icoanei

Investigații chimice. Probele prelevate în vederea efectuării investigațiilor chimice au fost supuse examinărilor macroscopice și microscopice, testelor microchimice și de ardere.

Pictura este realizată cu liant proteic (ou) în amestec cu pigmenți de granulație fină spre medie. Rezultatele investigațiilor chimice ne determină să observăm prezența unor pigmenți cu un aspect microscopic și comportament specific pentru alb de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$) și miniu de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4), cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 563/2016⁶.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor chimice

Aspect microscopic al probelor

Investigațiile biologice caracterizează materialul lemnos, identifică esențele lemnoase și agenții de biodegradare. În urma rezultatelor analizelor biologice (cf. Buletinului de analiză nr. 255/2016⁷) în vederea identificării esenței lemnoase, s-a constatat că lemnul utilizat pentru ramă și cele două planșe care formează capacul icoanei se încadrează în grupa rășinoaselor. Rezultatele obținute după prelevarea probelor arată că materialul lemnos din care au fost confecționate este bradul (*Abies alba*), deoarece nu au fost observate canale rezinifere. Aceste probe au fost preparate și analizate la microscopul optic prin efectuarea de secțiuni transversale. Semnalăm existența orificiilor de zbor provocate de atacul de *Anobium punctatum* inactiv.

⁶ Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

⁷ Ileana Chirtea, Biolog C.N.M. ASTRA Sibiu.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor biologice

Descrierea operațiilor de restaurare:

- demontarea capacului prin îndepărtarea elementelor metalice neconstitutive introduse dinspre fața ramei spre verso-ul capacului compus din două planșe montate pe verticală; îndepărtarea agățătorilor metalice adăugate ulterior; îndepărtarea benzii adezive transparente (intervenție anterioară) de pe colțul inferior fragilizat al planșei din stânga (vedere dinspre verso), bandă adezivă care se continuă pe fața ramei, la îmbinarea baghetelor (bagheta inferioară și bagheta laterală din dreapta); păstrarea cepurilor din lemn originale;
- îndepărtarea temporară a hârtiei argintate de pe suprafața peliculei de culoare, în vederea curățirii mecanice cu o pensulă cu păr moale, consolidării cu CMC (carboximetilceluloză) 5% prin intermediul vâlului japonez și presării ușoare prin intermediul unei plăci de sticlă;
- îndepărtarea fâșiilor de burete și a fragmentelor de lemn de pe falțul ramei; îndepărtarea depozitelor de murdărie la ramă și capac, îndepărtarea căsuțelor de împupare și curățirea mecanică prin intermediul unei pensule cu păr aspru și lână de oțel (pe verso);
- îndepărtarea hârtiei existente în registrul superior al planșei din stânga a capacului cu un tampon înmuiat în apă caldă;
- consolidarea falțului superior al ramei a constat în completarea pierderilor de material din partea stângă – sus (vedere dinspre verso) cu lemn din aceeași esență lemnoasă prin intermediul unei soluții de clei de pește 20% și al preselor; aceeași concentrație de clei s-a folosit pentru consolidarea falțului inferior al ramei și pentru refacerea îmbinărilor ramei (penele superioare au fost remontate, iar cele inferioare au fost înlocuite cu altele noi datorită fragilizării accentuate);
- pentru consolidarea capacului în zona fisurilor și crăpăturilor provocate de cuiele metalice neconstitutive am folosit adeziv de topire;

- chituirea ramei și a capacului în zonele cu pierderi de material lemnos s-a efectuat la cald cu Covidez RLP, rumeguș și pigment pentru aducerea completării la cromatica lemnului;
- curățirea murdăriei aderente și ancrasate la capac și ramă cu apă amoniacală: 3 picături de amoniac în 100 ml de apă distilată (pe interior) și detergent C2000 - concentrație 4% (pe exterior);
- integrarea cromatică la ramă prin intermediul culorilor de apă (acuarelă), iar la capac cu baiț pe bază de apă;
- curățirea mecanică a peliculei de culoare cu pensule moi, evitând zonele cu desprinderi;
- consolidarea peliculei de culoare prin pensulare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:1, cu adaos de conservant (acid salicilic);
- fixarea solzilor de culoare prin presare ușoară cu degetul, prin intermediul unei folii de Melinex;
- curățirea murdăriei aderente de pe suprafața peliculei de culoare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:2, folosind tamponane de vată;
- curățirea lacunelor și a părții nepictate a sticlei cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă 1:2; degresarea zonelor lacunare cu alcool etilic;
- fixarea corespunzătoare în ramă a icoanei cu bucăți de pâslă fixate adeziv pe falțul ramei; supraînălțarea ramei cu fâșii de pâslă fixate adeziv pe lățimea ei, pentru ca verso-ul capacului să nu vină în contact cu pelicula de culoare;
- integrarea parțială a lacunelor peliculei de culoare prin intermediul culorilor de apă (acuarelă cu emulsie de gălbenuș de ou și apă distilată 1:2);
- reșezarea hârtiei argintate constitutive pe partea pictată a icoanei, aceasta constituind fondul icoanei; fixarea corespunzătoare cu bucăți de pâslă fixate adeziv pe falțul ramei;
- montarea capacului prin intermediul cepurilor din lemn originale și suplimentarea lor cu holșuruburi;
- montarea agățătorilor metalice cu holșuruburi.

DOCUMENTAȚIA FOTOGRAFICĂ DE RESTAURARE

Aspecte din timpul demontării capacului

Aspecte icoană, după demontarea capacului, din timpul îndepărtării și după îndepărtarea hârtiei argintate

Aspecte din timpul desprăfuirii hârtiei argintate (față-verso)

Aspect din timpul consolidării hârtiei argintate cu CMC (carboximetilceluloză) 5% prin intermediul vălului japonez și presarea prin intermediul unei plăci de sticlă

Aspecte din timpul curățării mecanice pe verso-ul ramei

Aspecte din timpul curățării mecanice pe verso-ul capacului

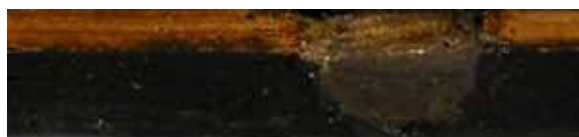
Detalii din timpul curățirii mecanice pe partea exterioară a capacului și din timpul îndepărtării fragmentului de hârtie

Aspect din timpul consolidării falțului superior al ramei

Aspect din timpul consolidării îmbinărilor ramei

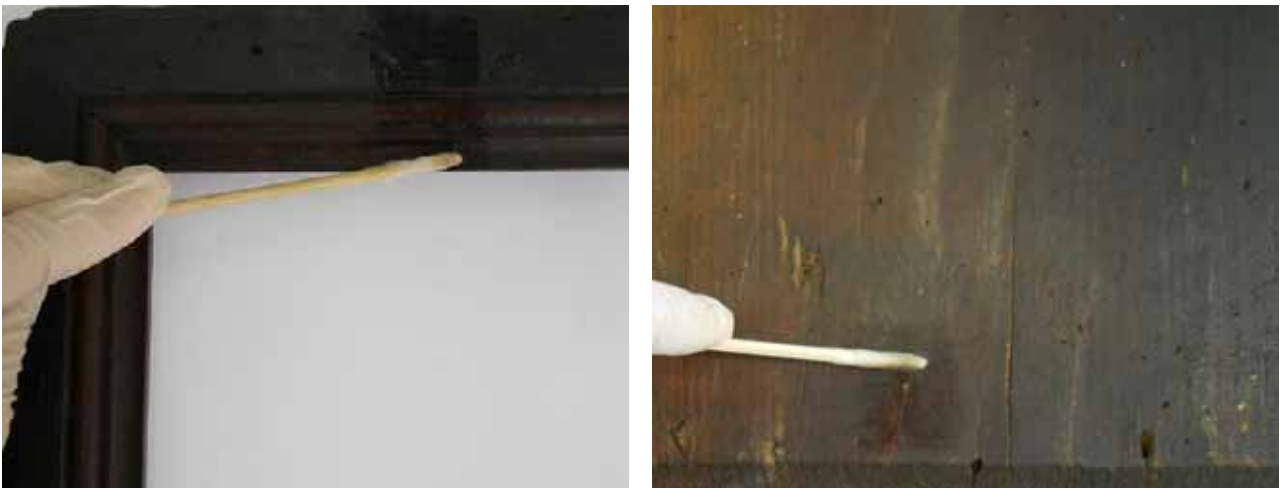
Aspect după chituirea cantului ramei (bagheta laterală din dreapta - vedere dinspre față)

Detaliu după consolidarea și chituirea capacului

Aspecte din timpul curățirii chimice a ramei și a capacului (pe interior)
cu apă amoniacală: 3 picături de amoniac în 100 ml de apă distilată

Aspecte din timpul curățirii chimice a ramei și a capacului (pe exterior)
cu detergent C2000 - concentrație 4%

Aspect din timpul integrării cromatice a falțului ramei

Aspecte din timpul îndepărtării depozitelor de murdărie și din timpul desprăfuirii peliculei de culoare

Aspecte din timpul consolidării peliculei de culoare

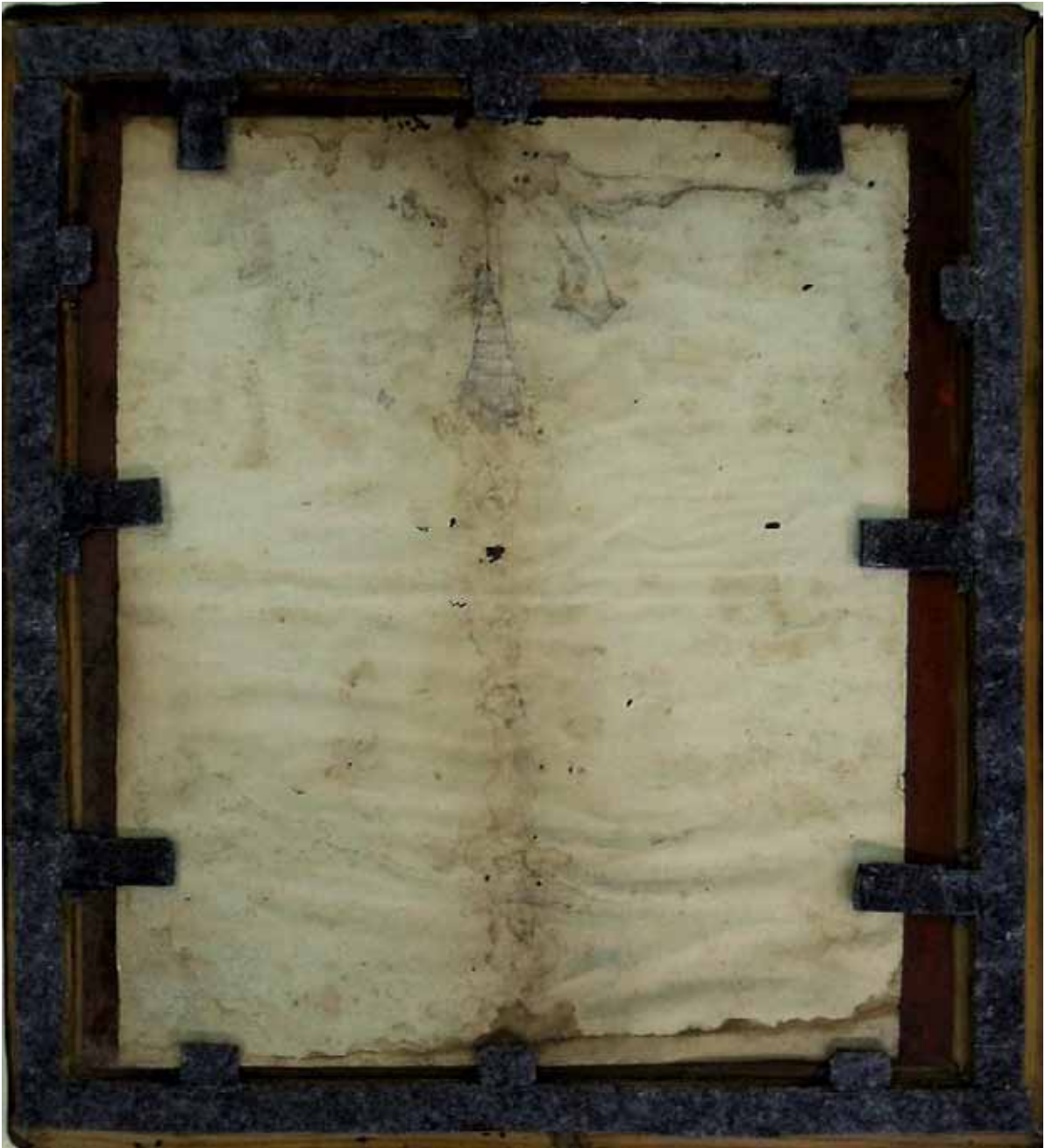
Aspecte din timpul curățirii peliculei de culoare,
din timpul curățirii lacunelor și a părții nepictate a sticlei

Ansamblu, după montarea icoanei în ramă

Aspecte din timpul integrării cromatice parțiale, după fixarea icoanei în ramă

Ansamblu, după reșezarea și fixarea hârtiei argintate constitutive

Ansamblu față, după restaurare

Ansamblu verso, după restaurare

Punerea în mormânt, nr. inv. 1083 OC, datată 1852, probabil Simion Poienaru,
zugrav din Laz, proveniență Laz, comuna Săsciori, județul Alba,
dimensiuni 54x47,5 cm⁸

Ansamblu față, înainte de restaurare

⁸ Ionescu 2009, p. 82.

Ansamblu verso, înainte de restaurare

Descrierea stării de conservare:

- icoana joacă în ramă;
- glaja prezintă pe față murdărie superficială și aderentă, în special în zona de contact dintre falțul ramei și glaja suport;
- semnalăm existența unei hârtii neconstitutive, interpusă între capac și pelicula de culoare;
- pelicula de culoare prezintă murdărie superficială și aderentă, uzură funcțională, fenomen de pulverulență, desprinderi și lacune;
- rama prezintă uzură funcțională, murdărie superficială și aderentă, atac de insecte xilofage *Anobium punctatum*, fragilizarea îmbinărilor ramei; o căsuță de împupare pe bagheta inferioară; patru elemente decorative aplicate la îmbinarea baghetelor ramei (deconsolidate); în urma unei intervenții anterioare, rama și capacul au fost poziționate greșit, neținându-se cont de orificiile de prindere originale și de poziționarea numărului de inventar 1083 – O.C.;
- capacul este confecționat din trei planșe montate pe orizontală, dintre care planșa pe care este scris numărul de inventar 1083 – O.C. și cea din mijloc sunt îmbinate adeziv; cepurile originale nu s-au păstrat; capacul prezintă cuie metalice neconstitutive și două agățători metalice montate cu holșuruburi, atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* activ, pierderi de material lemnos (în special la colțurile planșelor), defecte, fisuri în structura lemnului, uzură funcțională marginală, murdărie superficială, aderentă și ancrasată, o căsuță de împupare, degradare foto-chimică.

Investigații fizice

Interpretarea imaginii radiografice⁹

Dimensiunile icoanei *Punerea în mormânt*, nr. inv. 1083 OC au impus executarea a patru expuneri¹⁰ pentru obținerea imaginii radiografice pe întreaga suprafață. Aceste expuneri au fost ulterior prelucrate formând o singură imagine de ansamblu.

Radiografierea piesei furnizează date despre starea de conservare a acesteia, date despre suport, defecte ale acestuia, natura pigmentilor utilizați fără prelevare de probe. Elementele metalice folosite pentru fixarea capacului icoanei dau un semnal radiografic puternic, iar cepurile din lemn cu care au fost fixate elementele decorative existente la îmbinările baghetelor ramei, precum și fragmentele de cepuri originale rămase în masa lemnoasă a ramei dau un semnal de culoare gri. În tonalități de gri închis cu aspect neregulat apar lacunele.

Fibra lemnului (lemn de rășinoase, cf. Buletinului de analiză biologică Nr. 252/2016¹¹) este bine evidențiată chiar și prin hârtia neconstitativă interpusă între capac și pelicula de culoare.

Defectele existente în structura celor trei planșe se conturează sub forma unor zone luminoase. Distanța dintre planșele capacului se distinge ca o linie închisă la culoare, iar îmbinarea adezivă dintre planșa pe care este scris numărul de inventar 1083 - O.C. și cea din mijloc este marcată în radiografie printr-o zonă mai deschisă decât materialul lemnos, semnal determinat de natura adezivului utilizat. Pierderile de material lemnos sunt evidențiate și ele ca zone închise la culoare.

Imaginea radiografică obținută la icoana luată în studiu a furnizat date cu privire la natura pigmentilor utilizați, fără prelevare de probe.

Zonele albe, evidențiate în tonalități deschise, indică utilizarea albului de plumb. Similar apar zonele pictate cu roșu, detaliu ce indică faptul că zugravul a folosit miniu de plumb sau roșu cinabru, pigmenti care dau același tip de semnal radiografic. Rezultatele investigațiilor chimice au confirmat prezența albului de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$) și a miniului de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4) - cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 560/2016¹². Foița aurie, aliaj pe bază de cupru(Cu), nu prezintă semnal radiografic.

⁹ Dr. Geanina Ionescu, C.N.M. ASTRA Sibiu.

¹⁰ Dr. Ciprian Șofariu, Spitalul Clinic de Pediatrie Sibiu, Serviciul de Radiologie și Imagistică Medicală.

¹¹ Ileana Chirtea, Biolog C.N.M. ASTRA Sibiu.

¹² Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

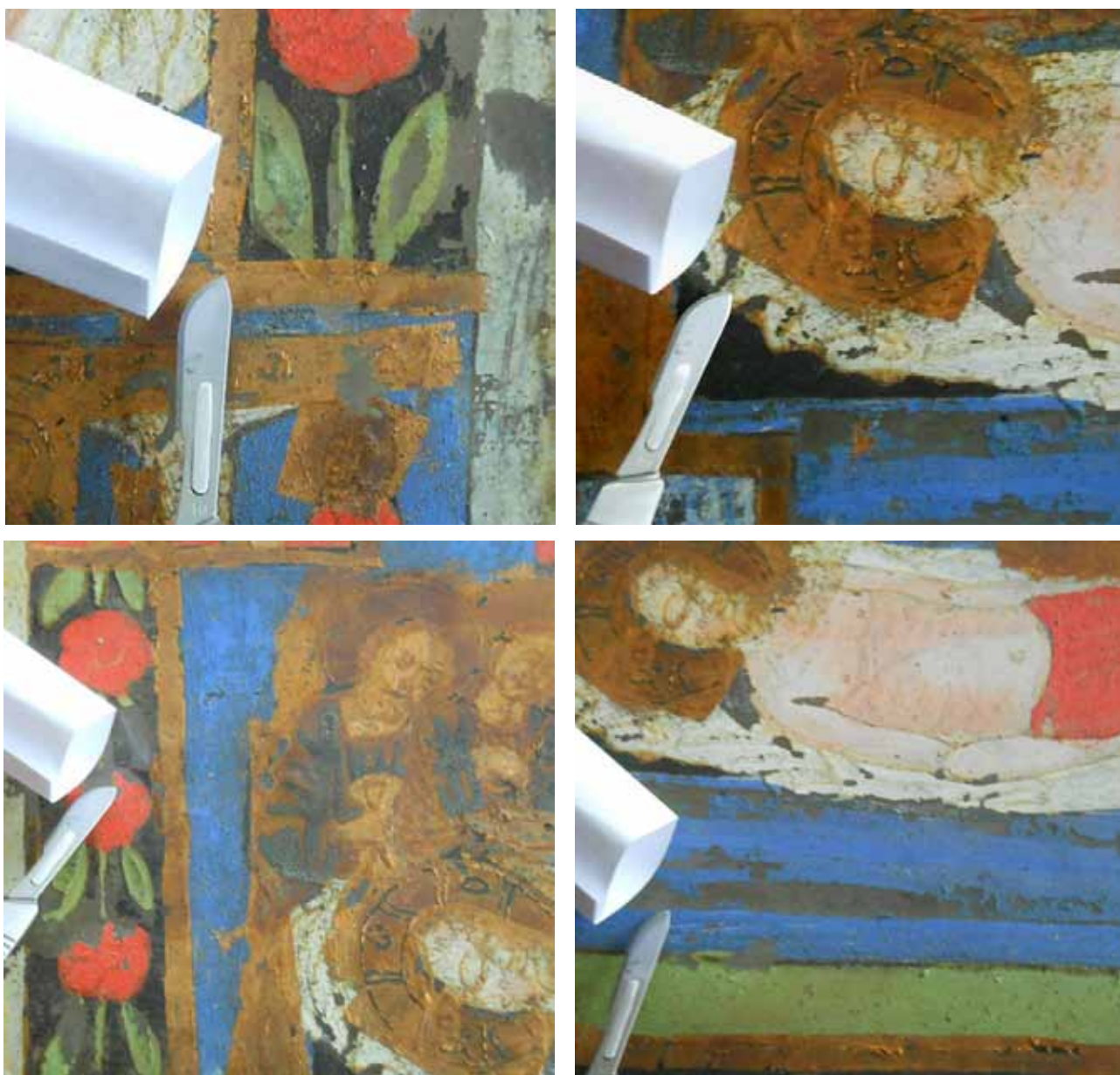
Radiografia icoanei

Investigații chimice

Probele (alb, roșu, albastru) au fost examinate microscopic și supuse unor teste microchimice specifice. Pictura este realizată cu liant proteic (ou) în amestec cu pigmenți de granulație fină spre medie.

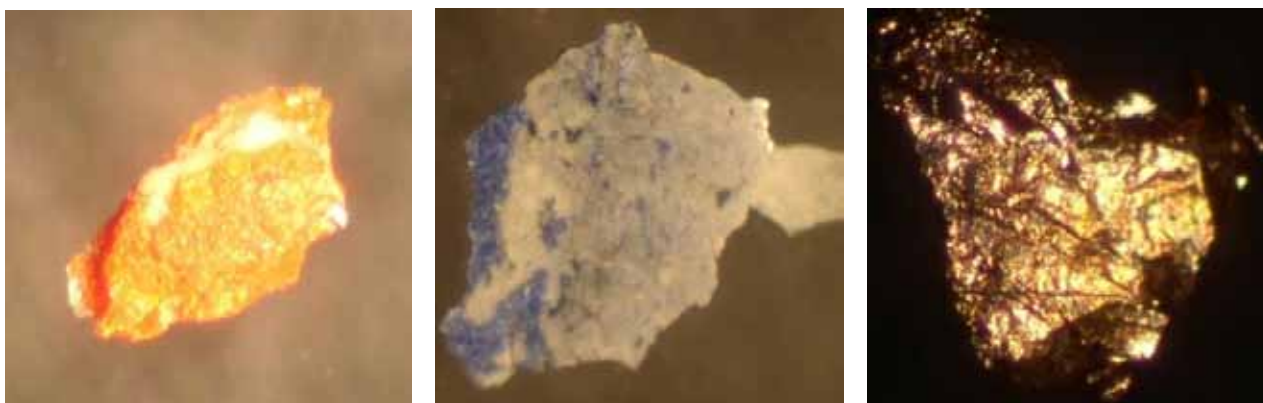
Rezultatele investigațiilor chimice ne determină să observăm prezența unor pigmenți cu un aspect microscopic și comportament specific pentru alb de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$), miniu de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4) și albastru ultramarin.

Foița aurie este un aliaj pe bază de cupru (Cu). În proba cu pigment alb se observă prezența unor incluziuni de culoare albastră. Stratul de culoare are o rezistență mecanică bună¹³.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor chimice

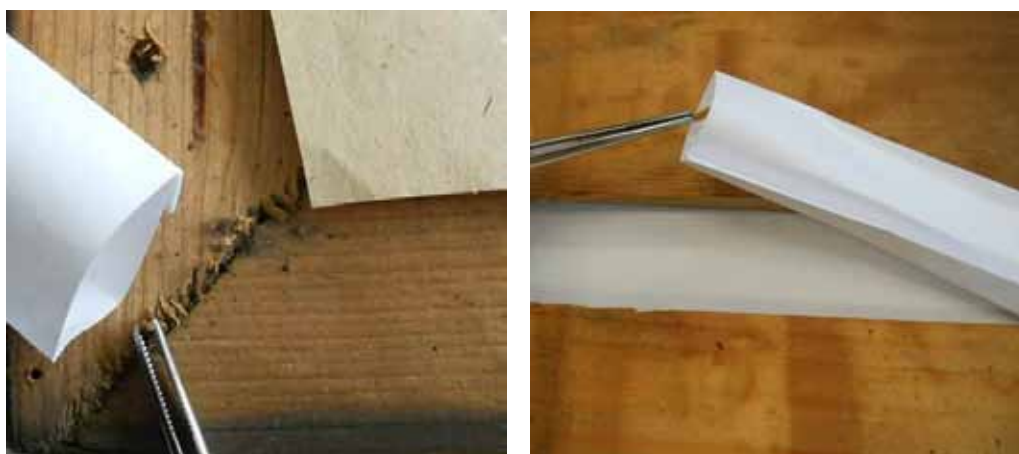
¹³ Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

Aspect microscopic al probelor

Investigațiile biologice caracterizează materialul lemnos, identifică esențele lemnoase și agenții de biodegradare. În urma rezultatelor analizelor biologice (cf. Buletinului de analiză nr. 252/2016¹⁴) în vederea identificării esenței lemnoase, s-a constatat că lemnul utilizat pentru ramă și cele trei planșe care formează capacul icoanei se încadrează în grupa rășinoaselor. Rezultatele obținute după prelevarea probelor arată că materialul lemnos din care au fost confecționate este bradul (*Abies alba*), deoarece nu au fost observate canale rezinifere. Aceste probe au fost preparate și analizate la microscopul optic prin efectuarea de secțiuni transversale.

Semnalăm existența orificiilor de zbor provocate de atacul de insecte xilofage *Anobium punctatum* la ramă, iar la capac semnalăm existența orificiilor de zbor provocate de atacul de insecte xilofage *Anobium punctatum* și *Xestobium rufovillosum*. Atacul este activ. Este necesară operația de dezinsecție cu Perxil 10, prin injectări repetate.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor biologice

¹⁴ Ileana Chirtea, Biolog C.N.M. ASTRA Sibiu.

Descrierea operațiilor de restaurare:

- demontarea capacului compus din trei planșe montate pe orizontală, prin îndepărtarea elementelor metalice neconstitutive și a agățătorilor metalice;
- îndepărtarea hârtiei neconstitutive care nu a aderat la pelicula de culoare;
- îndepărtarea depozitelor de murdărie la ramă și capac, îndepărtarea căsuțelor de împupare și curățirea mecanică prin intermediul unei pensule cu păr aspru și lână de oțel (pe verso);
- efectuarea unui tratament cu Perxil 10 prin injectare, având în vedere atacul de insecte xilofage *Anobium punctatum* și *Xestobium rufovillosum* activ;
- re poziționarea corectă a ramei și a capacului ce au fost inversate în urma unei intervenții anterioare; refacerea îmbinărilor fragilizate ale ramei cu clei de pește 20%, prin intermediul menghinelor (pana existentă la îmbinarea baghetei superioare cu bagheta laterală din stânga a fost recuperată, iar celelalte trei pene au fost înlocuite cu altele noi datorită fragilizării accentuate a celor originale); suplimentarea îmbinării adezive a celor patru elemente decorative aplicate la îmbinarea baghetelor ramei, montate și prin intermediul cepurilor din lemn;
- consolidarea capacului în zona fisurilor (adeziv de topire) și chituirea la cald a pierderilor de material lemnos la capac și ramă cu Covidez RLP, rumeguș și pigment;
- curățirea murdăriei aderente și ancrasate la ramă și capac cu apă amoniacală: 3 picături de amoniac în 100 ml de apă distilată (pe interior) și detergent C2000 - concentrație 4% (pe exterior);
- integrarea cromatică la ramă prin intermediul culorilor de apă (acuarelă) și la capac cu baie pe bază de apă;
- curățirea mecanică a peliculei de culoare cu pensule moi, evitând zonele cu desprinderi;
- consolidarea peliculei de culoare prin pensulare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:1, cu adaos de conservant (acid salicilic);
- fixarea solzilor de culoare prin presare ușoară cu degetul, prin intermediul unei folii de Melinex;
- curățirea murdăriei aderente de pe suprafața peliculei de culoare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:2, prin intermediul tampoanelor de vată;
- curățirea lacunelor și a părții nepictate a sticlei cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă 1:2; degresarea zonelor lacunare cu alcool etilic;
- fixarea corespunzătoare în ramă cu bucăți de pâslă fixate adeziv pe falțul ramei; supraînălțarea ramei cu fâșii de pâslă fixate adeziv pe lățimea ei, pentru ca verso-ul capacului să nu vină în contact cu pelicula de culoare;

- integrarea cromatică parțială a lacunelor peliculei de culoare prin intermediul culorilor de apă (acuarelă cu emulsie de gălbenuș de ou și apă distilată 1:2);
- montarea corespunzătoare a capacului și a agățătorilor metalice cu holșuruburi.

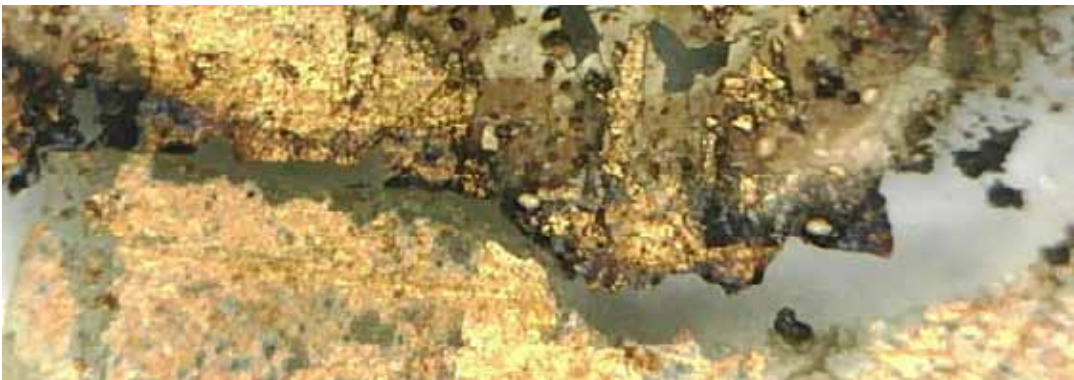
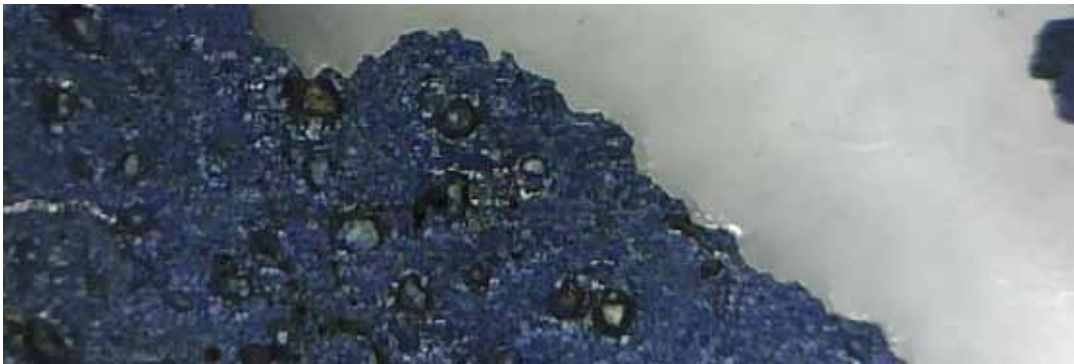
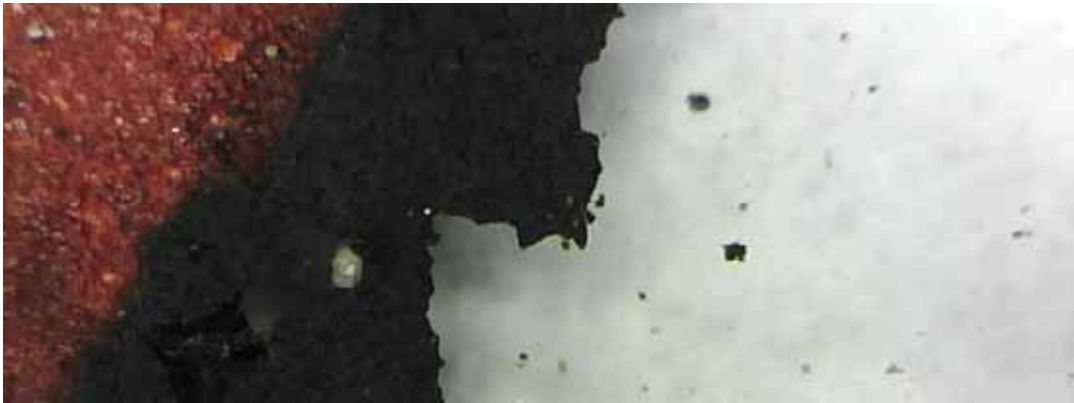
DOCUMENTAȚIA FOTOGRAFICĂ DE RESTAURARE

Aspecte din timpul demontării capacului

Aspecte icoană, din timpul demontării, după demontarea capacului și după îndepărtarea hârtiei neconstitutive

Fotografii la microscop

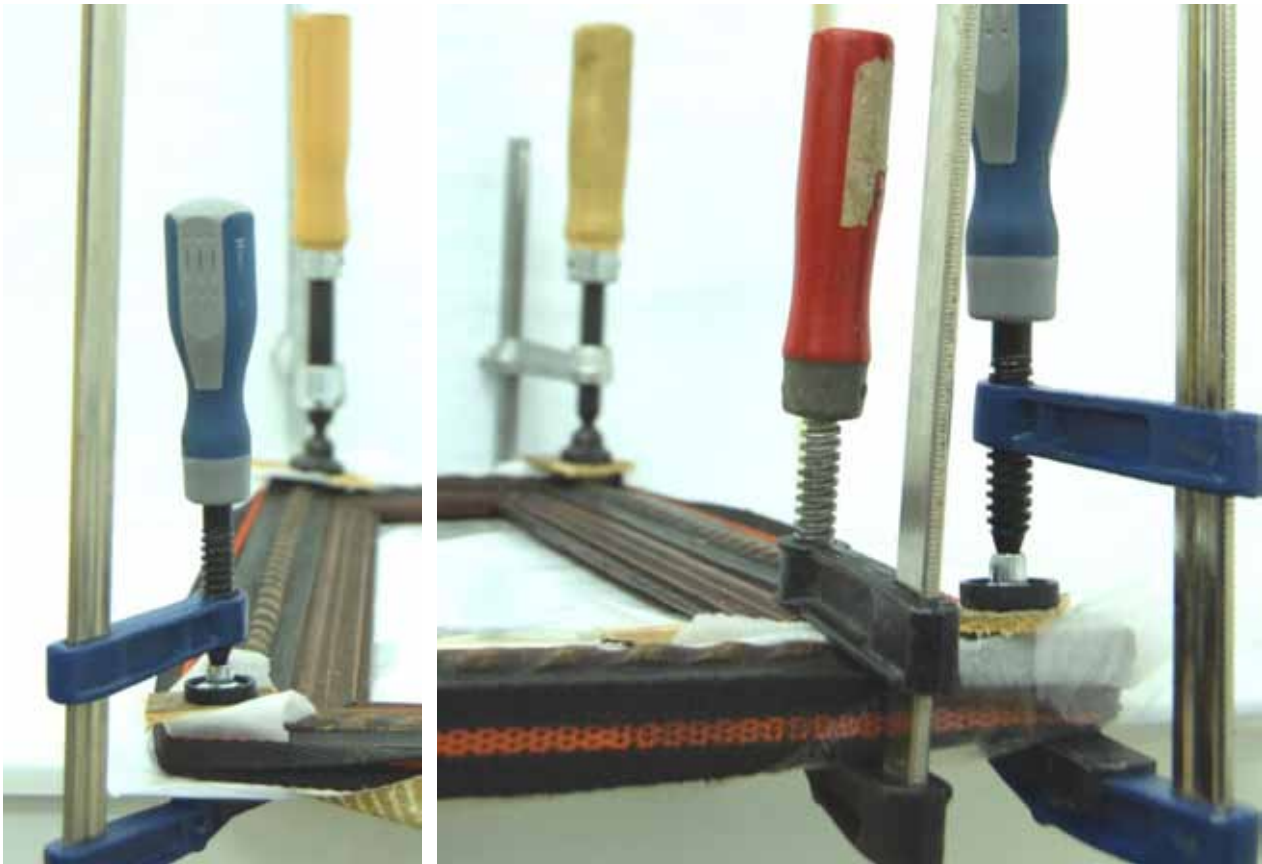
Aspecte din timpul îndepărtării cuielor metalice neconstitutive și din timpul îndepărtării căsuțelor de împupare

Curățirea mecanică la ramă și capac

Detalii din timpul operației de dezinfecție cu Perxil 10, prin injectare

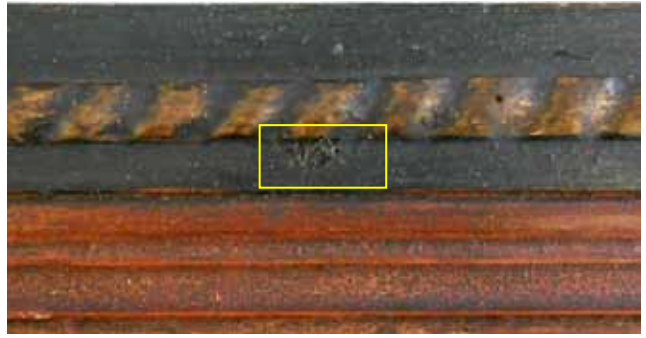
Refacerea îmbinărilor fragilizate ale ramei

Suplimentarea îmbinării adezive a celor patru elemente decorative montate la îmbinarea baghetelor ramei

Aspect din timpul consolidării și chituirii capacului

Aspect ramă, după chituirea pierderii de material lemnos

Aspecte din timpul curățirii chimice la ramă și capac cu apă amoniacală:
3 picături de amoniac în 100 ml de apă distilată (pe interior)

Aspecte din timpul curățirii chimice la ramă și capac (pe exterior)
cu detergent C2000 - concentrație 4%

Aspecte din timpul integrării cromatice la ramă și capac

Aspecte icoană, din timpul îndepărtării depozitelor de murdărie

Aspect din timpul consolidării peliculei de culoare

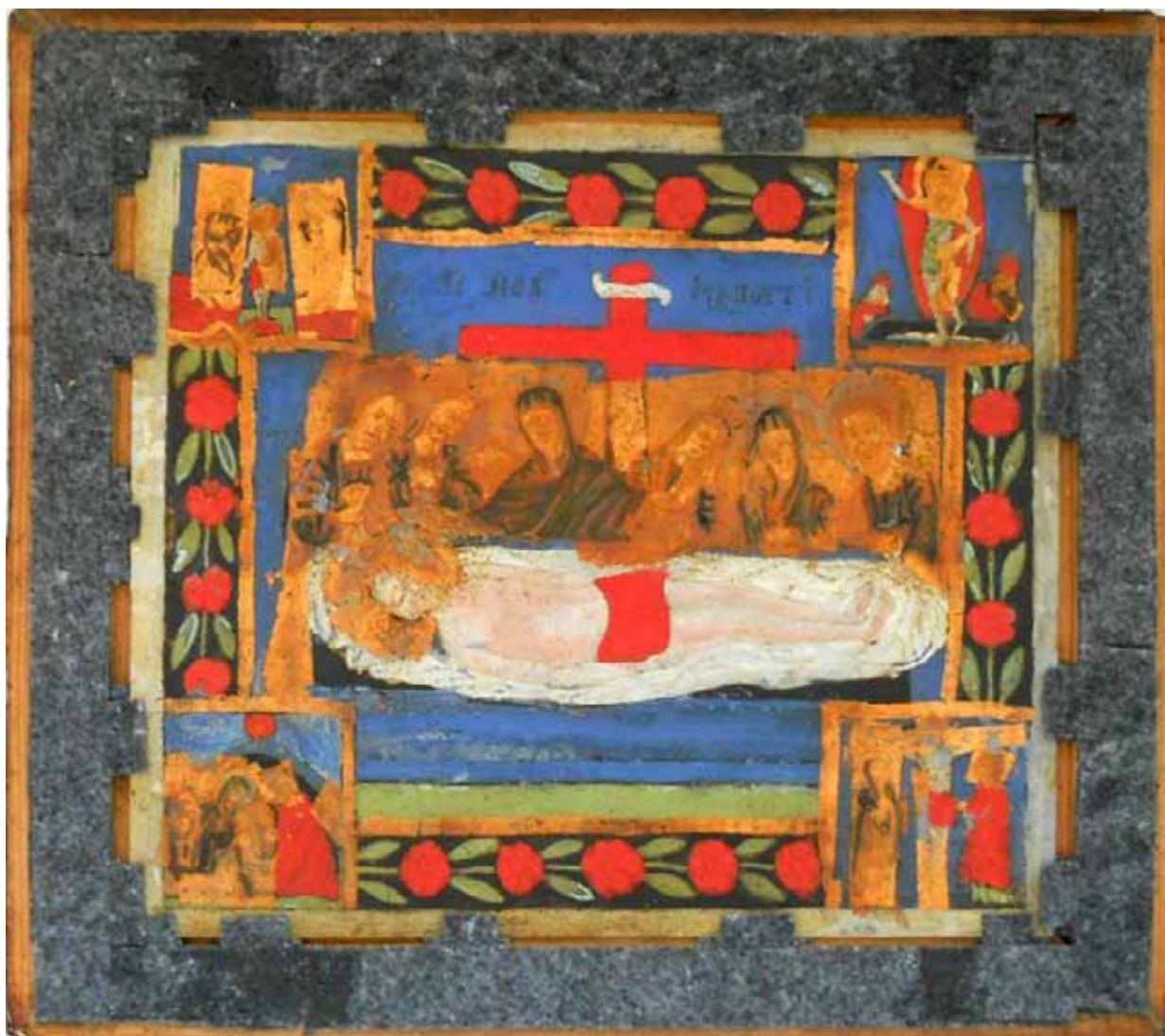
Detaliu din timpul curățirii peliculei de culoare

Detaliu din timpul curățirii lacunelor

Aspect din timpul curățirii sticlei pe față

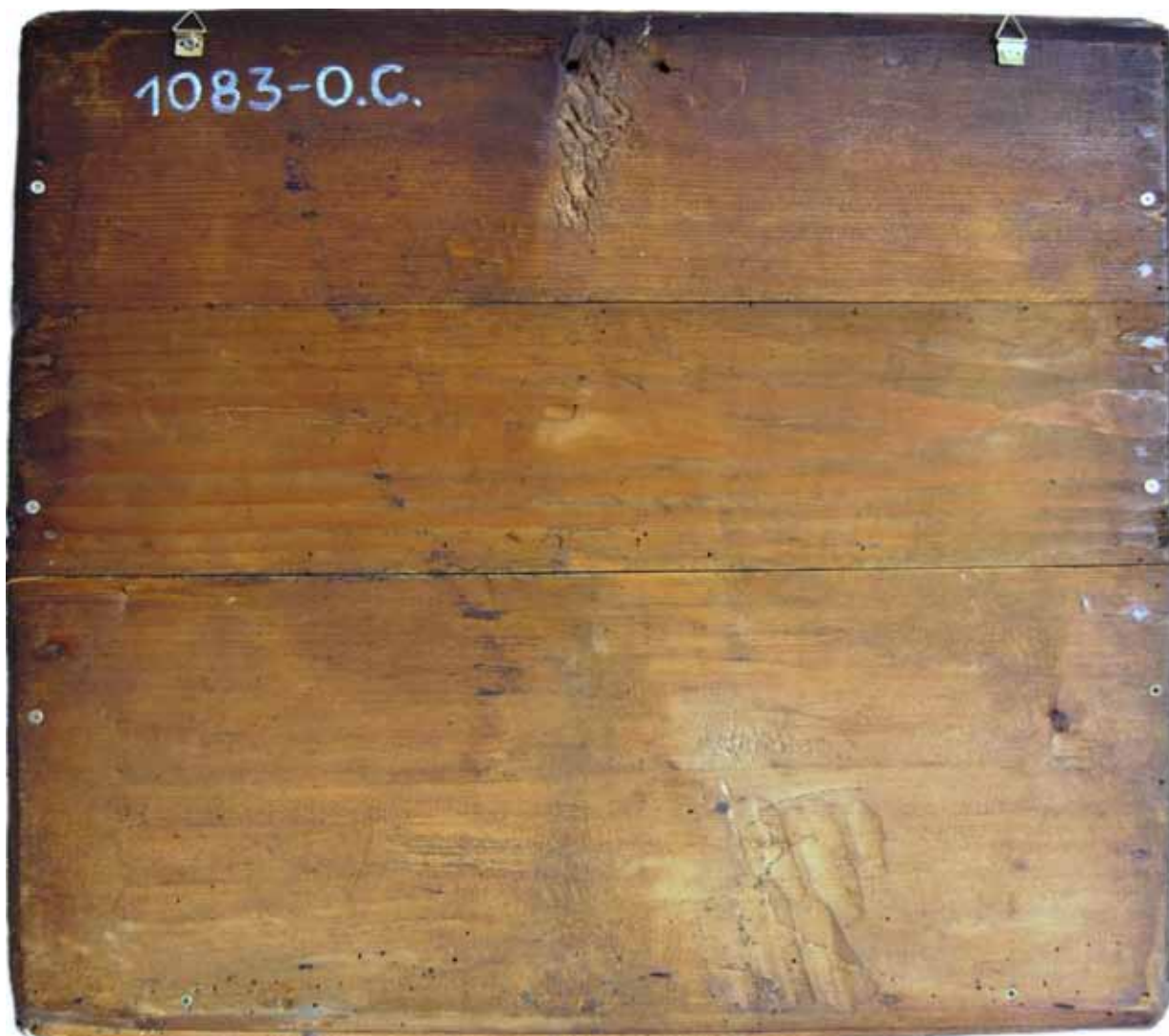
Ansamblu, după montarea icoanei în ramă

Aspect din timpul integrării cromatice

Ansamblu față, după restaurare

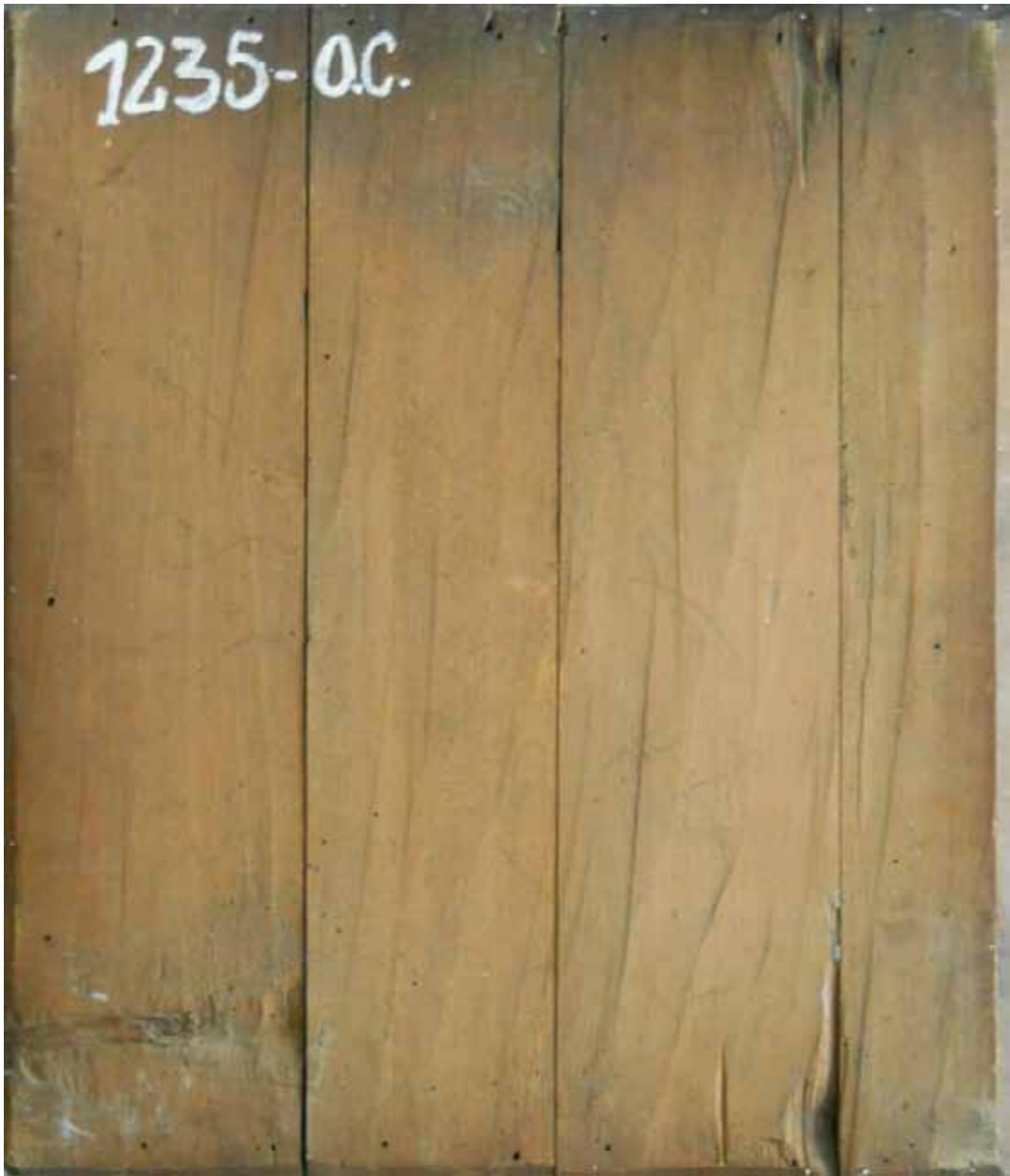
Ansamblu verso, după restaurare

Judecata de Apoi, nr. inv. 1235 OC, datată 1887, probabil Pavel Zamfir din Laz,
proveniență Câlnic, județul Alba,
dimensiuni 44,5x54,5 cm¹⁵

Ansamblu față, înainte de restaurare

¹⁵ Ionescu 2009, p. 88.

Ansamblu verso, înainte de restaurare

Descrierea stării de conservare:

- icoana joacă în ramă;
- glaja prezintă pe față murdărie superficială și aderentă, în special pe zona de contact dintre falțul ramei și glaja suport;
- pelicula de culoare prezintă murdărie superficială și aderentă, uzură funcțională, desprinderi și lacune;
- rama pictată și decorată cu motivul funiei prezintă uzură funcțională, murdărie superficială și aderentă, atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* inactiv, fragilizarea îmbinărilor ramei, mici pierderi de material lemnos, pierderea motivului sub formă de *funie răsucită* de pe bagheta laterală din stânga, pierderea adezivității dintre motivul sub formă de *funie răsucită* și bagheta superioară, desprinderi și pierderi mari la nivelul peliculei de culoare; pe falțul inferior al ramei (vedere dinspre verso) am identificat o baghetă de lemn cu rol de a atenua jocul sticlei în ramă;
- capacul este confecționat din patru planșe montate pe verticală; în registrul superior stâng este scris cu alb numărul de inventar 1235 – O.C.; prezintă cuie metalice neconstitutive, atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* inactiv, mici fisuri și pierderi de material lemnos, uzură funcțională, murdărie superficială, aderentă și ancrasată, degradare foto-chimică; în urma intervenției anterioare, cepurile originale nu s-au păstrat.

Investigații fizice

Interpretarea imaginii radiografice¹⁶

Dimensiunile icoanei *Judecata de Apoi*, nr. inv. 1235 OC au impus executarea a patru expuneri¹⁷ pentru obținerea imaginii radiografice pe întreaga suprafață. Aceste expuneri au fost ulterior prelucrate formând o singură imagine de ansamblu.

Radiografierea piesei ne furnizează date despre starea de conservare a acesteia, date despre suport, defecte ale acestuia, natura pigmentilor utilizați fără prelevare de probe. Elementele metalice, adăugate ulterior, folosite pentru fixarea capacului icoanei dau un semnal radiografic puternic, iar fragmentele de cepuri din lemn originale, rămase în masa lemnoasă, dau un semnal de culoare gri. În tonalități de gri închis cu aspect neregulat apar lacunele de culoare, atât pe glaja suport cât și pe rama icoanei, unde pierderile sunt considerabile.

Fibra lemnului (lemn de rășinoase, cf. Buletinului de analiză biologică Nr. 250/2016¹⁸) este bine evidențiată. Defectele existente în structura celor două planșe se conturează sub forma unor zone luminoase. Distanțele dintre planșele capacului se disting ca linii închise la culoare. În radiografie se poate vedea cum motivul sub formă de *funie răsucită* și-a pierdut aderența față de bagheta superioară și s-a deplasat, ajungând pe fața sticlei. Pierderile de material lemnos sunt evidențiate și ele ca zone închise la culoare.

Imagina radiografică obținută la icoana luată în studiu ne-a furnizat date cu privire la natura pigmentilor utilizați, fără prelevare de probe.

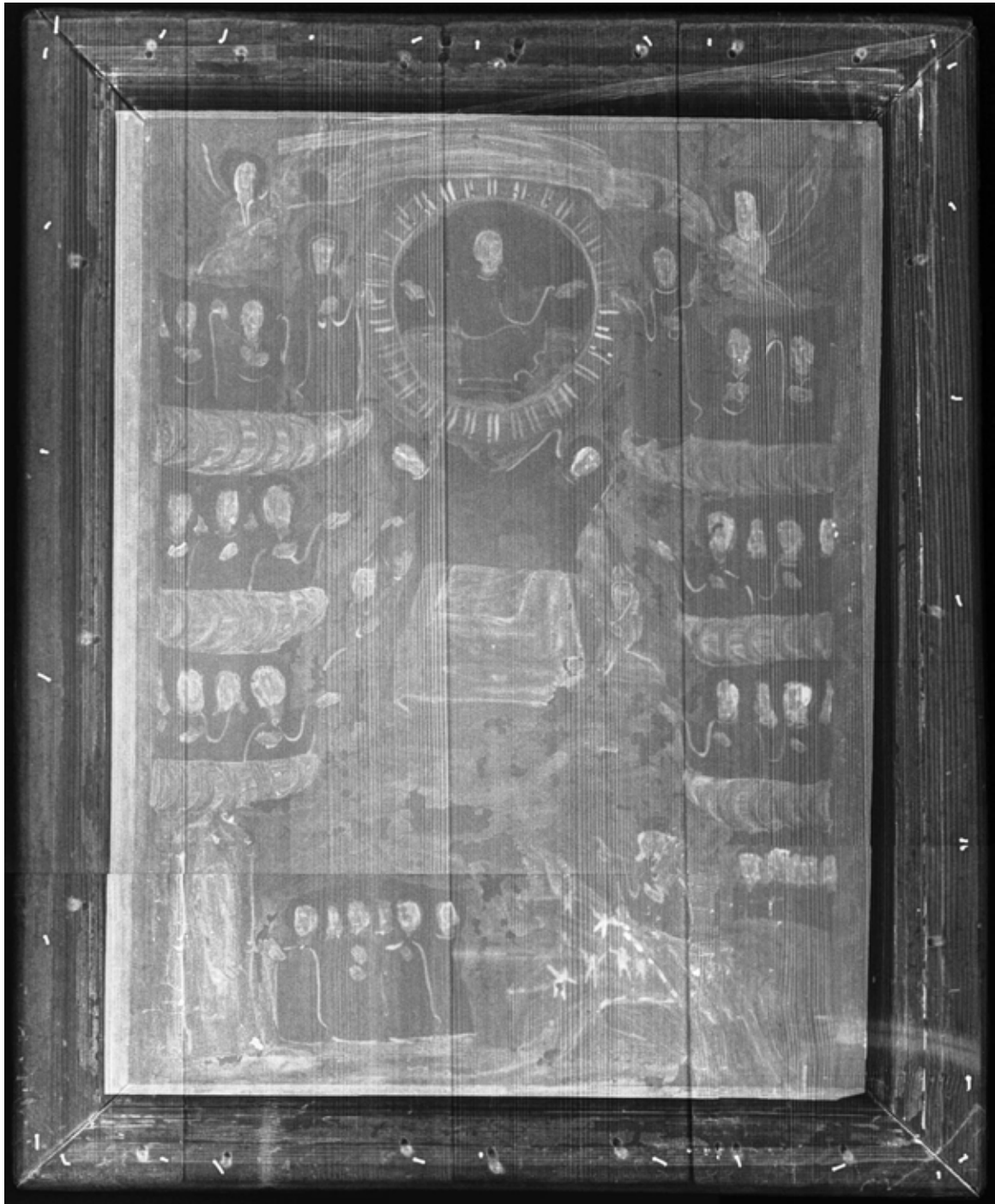
Zonele albe, evidențiate în tonalități deschise, indică utilizarea albului de plumb. Similar apar zonele pictate cu roșu, detaliu ce indică faptul că zugravul a folosit miniu de plumb sau roșu cinabru, pigmenti care dau același tip de semnal radiografic. Rezultatele investigațiilor chimice au confirmat prezența albului de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$) și a miniului de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4) - cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 564/2016¹⁹. Foița aurie este un aliaj pe bază de cupru (Cu) și nu prezintă semnal radiografic.

¹⁶ Dr. Geanina Ionescu, C.N.M. ASTRA Sibiu.

¹⁷ Dr. Ciprian Șofariu, Spitalul Clinic de Pediatrie Sibiu, Serviciul de Radiologie și Imagistică Medicală.

¹⁸ Ileana Chirtea, Biolog C.N.M. ASTRA Sibiu.

¹⁹ Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

Radiografia icoanei

Investigații chimice. Probele de dimensiuni mici (alb, roșu) au fost examinate microscopic și supuse unor teste microchimice specifice. Pictura este realizată cu liant proteic (ou), în amestec cu pigmenți de granulație fină spre medie.

Rezultatele investigațiilor chimice ne determină să observăm prezența unor pigmenți cu un aspect microscopic și comportament specific pentru alb de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb(OH)}_2$) și miniu de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4), cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 564/2016²⁰.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor chimice

Aspect microscopic al probelor

Investigațiile biologice caracterizează materialul lemnos, identifică esențele lemnoase și agenții de biodegradare. În urma rezultatelor analizelor biologice (cf. Buletinului de analiză nr. 250/2016²¹) în vederea identificării esenței lemnoase, s-a constatat că lemnul utilizat pentru ramă și cele patru planșe care formează capacul icoanei se încadrează în grupa rășinoaselor. Rezultatele obținute după prelevarea probelor arată că materialul lemnos din care au fost confecționate este bradul (*Abies alba*), deoarece nu au fost observate canale rezinifere. Aceste probe au fost preparate și analizate la microscopul optic prin efectuarea de secțiuni transversale. Semnalăm existența orificiilor de zbor provocate de atacul de *Anobium punctatum* inactiv.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor biologice la ramă și capac

²⁰ Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

²¹ Ileana Chirtea, Biolog C.N.M. ASTRA Sibiu.

Descrierea operațiilor de restaurare:

- demontarea capacului compus din patru planșe montate pe verticală, prin extragerea cuielor metalice neconstitutive;
- îndepărtarea baghetei de lemn cu rol de a atenua jocul sticlei în ramă, îndepărtarea depozitelor de murdărie la ramă și capac și curățirea mecanică prin intermediul unei pensule cu păr aspru și lână de oțel (pe verso);
- consolidarea profilactică a peliculei de culoare existente pe fața ramei cu foiță japoneză peste care am pensulat o soluție din clei de pește 3%, cu adaos de conservant: acid salicilic 0,1%; consolidarea propriu-zisă a stratului de culoare prin pensulare cu soluție de clei cald de pește 6%; operația de consolidare s-a făcut prin alternanța presei calde (spatula electrică) cu presa rece (săculeți cu nisip și bucăți de marmură); presarea cu spatula electrică s-a efectuat prin intermediul foliei de Melinex, care are proprietatea de a fi transparentă și neaderentă;
- după curățirea și degresarea cu alcool etilic a îmbinărilor ramei, a urmat refacerea acestora cu clei de pește 20%, prin intermediul preselor; penele existente la îmbinarea baghetei laterale din dreapta cu cea superioară și inferioară (vedere dinspre față) au fost înlocuite cu altele noi datorită fragilizării accentuate; celelalte două pene existente la îmbinarea baghetei laterale din stânga cu cea superioară și cea inferioară (vedere dinspre față) s-au păstrat;
- îndepărtarea foiței japoneze cu tampoane înmuiate în apă caldă, având grijă ca surplusul de apă să fie îndepărtat cu tampoane uscate de vată pentru a nu permite apei să pătrundă în interiorul straturilor picturale și astfel să se producă fenomenul de deconsolidare;
- suplimentarea îmbinării adezive a motivului sub formă de *funie răsucită* existent pe bagheta superioară a ramei cu clei de pește 20%; confecționarea prin cioplire a motivului sub formă de *funie răsucită* care s-a pierdut de pe bagheta laterală din stânga (vedere dinspre față) și montarea acestuia cu clei de pește 20%, prin intermediul preselor;
- consolidarea capacului în zona fisurilor și chituiră pierderilor de material lemnos la capac cu Covidez RLP, rumeguș și pigment în cromatica lemnului;
- curățirea murdăriei aderente și ancrasate la ramă și capac (pe interior) cu apă amoniacală: 3 picături de amoniac în 100 ml de apă distilată și detergent C2000 - concentrație 4% (pe exterior);
- integrarea cromatică la ramă, inclusiv pe motivul sculptat, nou confecționat, sub formă de *funie răsucită* (acuarelă); integrarea cromatică la capac cu baiț pe bază de apă;
- curățirea mecanică a peliculei de culoare prin pensulare ușoară, evitând zonele cu desprinderi la icoana pe sticlă; consolidarea peliculei de culoare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:1, cu adaos de conservant (acid salicilic), fixarea solzilor de culoare prin presare (folie de

Melinex) și curățirea murdăriei aderente a peliculei de culoare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:2, prin intermediul tamponanelor de vată;

- curățirea lacunelor și a părții nepictate a sticlei cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă 1:2; degresarea zonelor lacunare cu alcool etilic;
- fixarea corespunzătoare în ramă cu bucăți de pâslă fixate adeziv pe falțul ramei;
- integrarea cromatică parțială a lacunelor peliculei de culoare prin intermediul culorilor de apă (acuarelă cu emulsie de gălbenuș de ou și apă distilată 1:2);
- montarea capacului și a agățătorilor metalice cu holșuruburi.

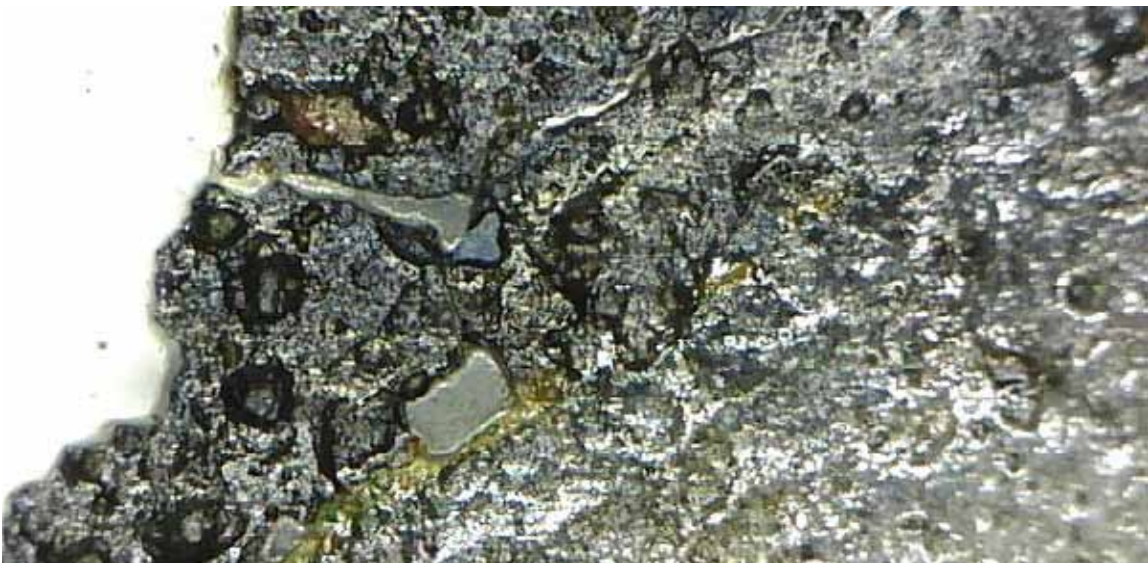
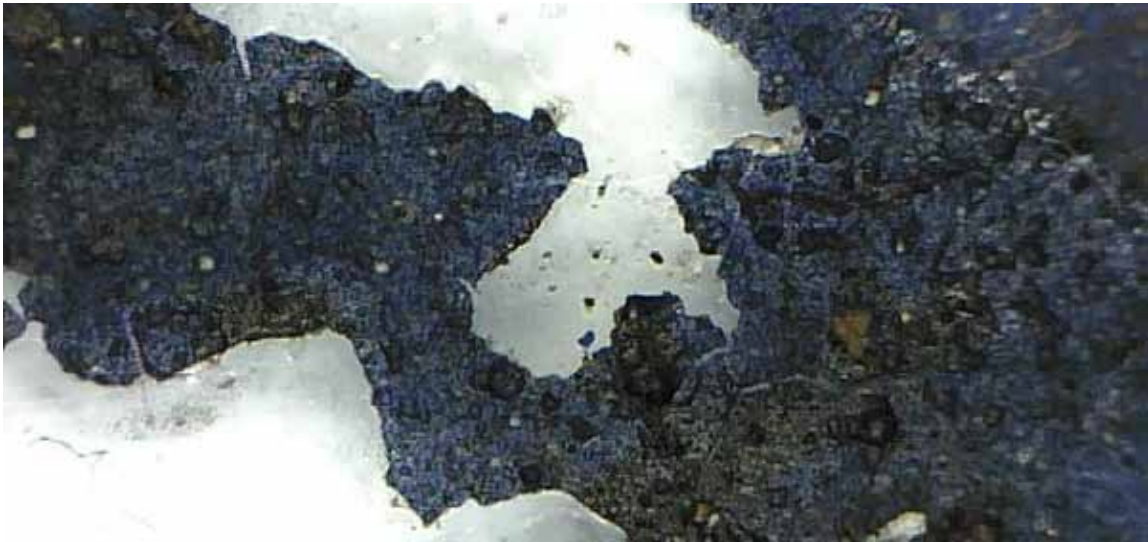
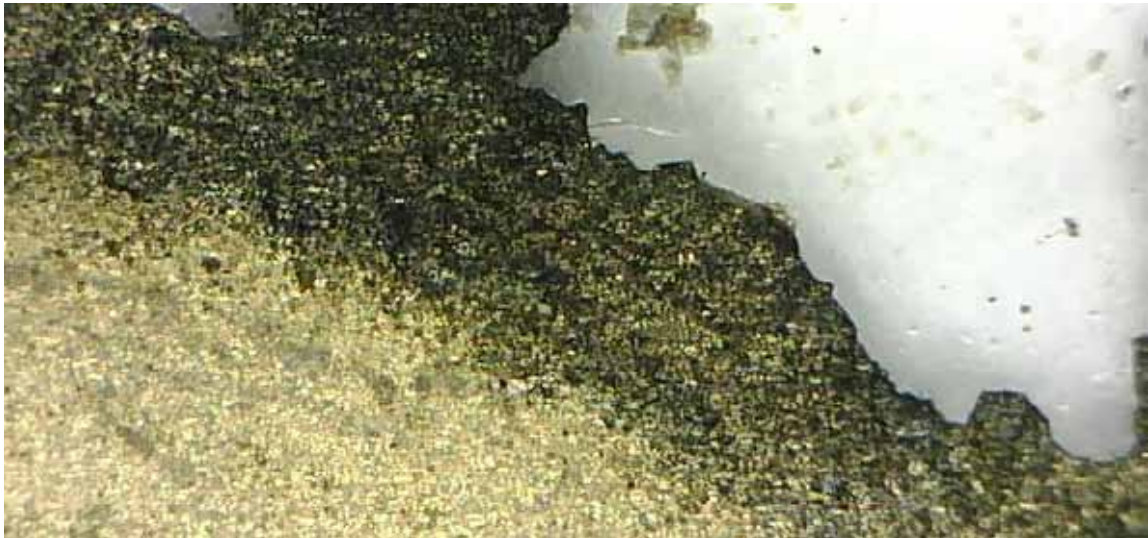
DOCUMENTAȚIA FOTOGRAFICĂ DE RESTAURARE

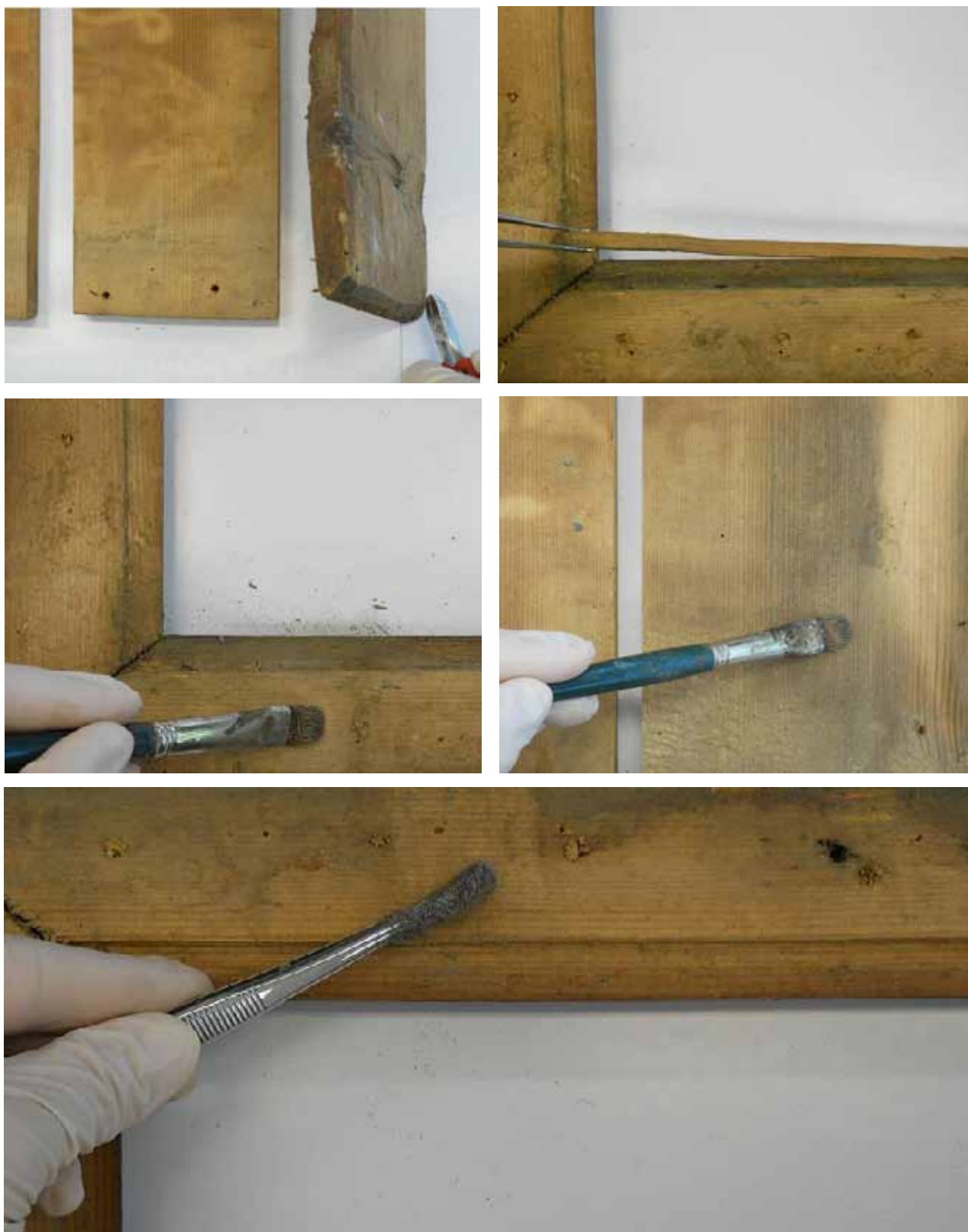
Aspecte icoană, din timpul și după demontarea capacului

Aspecte de degradări ale peliculei de culoare, după demontarea icoanei din ramă

Fotografii la microscop

Aspecte din timpul îndepărtării cuielor metalice neconstitutive și a baghetei de lemn cu rol de a atenua jocul sticlei în ramă și aspecte din timpul curățirii mecanice la ramă și capac (pe interior)

Aspecte din timpul consolidării profilactice și propriu-zise a peliculei de culoare (fața ramei)

Aspect din timpul consolidării îmbinărilor ramei

Aspect din timpul îndepărtării foitei japoneze

Aspect din timpul suplimentării adezive în vederea consolidării motivului sub formă de *funie răsucită* pe bagheta superioară a ramei

Aspect din timpul montării motivului nou sculptat sub formă de *funie răsucită* pe bagheta laterală din stânga, a ramei

Aspect din timpul consolidării și
chituirii capacului

Aspecte din timpul curățirii chimice la ramă
(față – verso)

Aspecte din timpul curățirii chimice la capac (față – verso)

Detalii din timpul integrării cromatice la ramă și capac

Aspect din timpul desprăfuirii peliculei de culoare

Aspecte din timpul consolidării peliculei de culoare

Aspect din timpul curățirii peliculei de culoare

Curățirea lacunelor

Detalii din timpul curățirii canturilor și a părții nepictate a sticlei

Ansamblu, după montarea icoanei în ramă

Aspect din timpul integrării cromatici

Ansamblu față, după restaurare

Ansamblu verso, după restaurare

**Sfânta Treime, nr. inv. 1244 OC, datată 1888, probabil Pavel Zamfir din Laz,
proveniență Călnic, județul Alba,
dimensiuni 46x54 cm²²**

Ansamblu față, înainte de restaurare

²² Ionescu 2009, p. 89.

Ansamblu verso, înainte de restaurare

Descrierea stării de conservare:

- icoana joacă în ramă;
- glaja prezintă pe față murdărie superficială și aderentă;
- pelicula de culoare prezintă murdărie superficială, aderentă și ancrasată, uzură funcțională, desprinderi și lacune, ipsos prezent pe suprafața peliculei de culoare (posibil intervenție ulterioară);
- rama prezintă uzură funcțională accentuată, murdărie superficială și aderentă, atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* inactiv, fragilizarea îmbinărilor ramei (s-a păstrat doar pana de lemn existentă la îmbinarea baghetei laterale din stânga cu bagheta superioară - vedere dinspre față), o crăpătură existentă pe lungimea fibrei baghetei superioare, desprinderi și pierderi mari la nivelul straturilor picturale (peliculă de culoare, preparație), uzura peliculei de culoare; uzura stratului de preparație, mici pierderi de material lemnos; semnalăm pierderea motivului sub formă de *funie răsucită* de pe suprafața baghetei inferioare și pierderea unui fragment din motivul sub formă de *funie răsucită* de pe suprafața baghetei laterale din dreapta - registrul inferior (vedere dinspre față);
- capacul este confecționat din șase planșe montate pe orizontală; în registrul superior, colțul din stânga (vedere dinspre verso) este scris cu alb numărul de inventar 1244 – O.C.; prezintă fragmente de cepuri originale și cuie metalice neconstitutive, atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* inactiv, mici pierderi de material lemnos, fisuri și crăpături în structura planșelor, pete de var, murdărie superficială și aderentă, uzură funcțională; în urma intervenției anterioare, planșele capacului au fost inversate, respectiv planșa a doua din registrul superior a fost înlocuită cu ultima planșă din registrul inferior.

Investigații fizice

Interpretarea imaginii radiografice²³

Dimensiunile icoanei *Judecata de Apoi*, nr. inv. 80 OC au impus executarea a patru expuneri²⁴ pentru obținerea imaginii radiografice pe întreaga suprafață. Aceste expuneri au fost ulterior prelucrate formând o singură imagine de ansamblu.

Radiografierea piesei furnizează date despre starea de conservare a acesteia, date despre suport, defecte ale acestuia, natura pigmentilor utilizați fără prelevare de probe. Elementele metalice folosite pentru fixarea capacului icoanei dau un semnal radiografic puternic, iar fragmentele de cepuri dau un semnal de culoare gri. În tonalități de gri închis cu aspect neregulat apar lacunele, atât pe glaja pictată, cât și pe baghetele ramei. Fibra lemnului (lemn de rășinoase, cf. Buletinului de analiză biologică Nr. 256/2016²⁵) este bine evidențiată în radiografie. Defectele existente în structura ramei și a planșelor capacului se conturează sub forma unor zone luminoase. Distanțele dintre planșele capacului se disting ca linii închise la culoare. Pierderile de material lemnos sunt evidențiate și ele ca zone închise la culoare.

Imaginea radiografică obținută la icoana luată în studiu a furnizat date cu privire la natura pigmentilor utilizați, fără prelevare de probe.

Zonele albe, evidențiate în tonalități deschise, indică utilizarea albului de plumb. Similar apar zonele pictate cu roșu, detaliu ce indică faptul că zugravul a folosit miniu de plumb sau roșu cinabru, care dau același tip de semnal radiografic. Rezultatele investigațiilor chimice au confirmat prezența albului de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$) și a miniului de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4) - cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 566/2016²⁶. Zonele pictate cu albastru dau semnal radiografic, ceea ce indică faptul că zugravul a folosit albastru în amestec cu un pigment alb. În urma investigațiilor chimice s-a identificat prezența albastrului ultramarin în amestec cu pigment alb. Foița aurie, aliaj pe bază de cupru (Cu) nu dă semnal radiografic.

²³ Dr. Geanina Ionescu, C.N.M. ASTRA Sibiu.

²⁴ Dr. Ciprian Șofariu, Spitalul Clinic de Pediatrie Sibiu, Serviciul de Radiologie și Imagistică Medicală.

²⁵ Ileana Chirtea, Biolog C.N.M. ASTRA Sibiu.

²⁶ Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

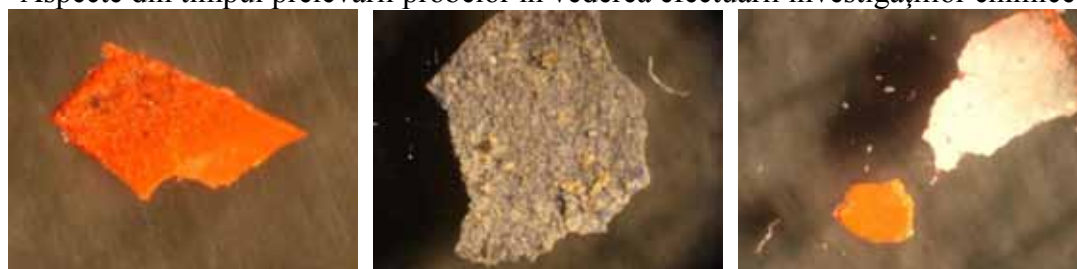

Radiografia icoanei

Investigații chimice. Probele de dimensiuni mici (alb, roșu, albastru) au fost examinate microscopic și supuse unor teste microchimice specifice. Semnalăm prezența unor fragmente cu aspect gelatinos în soluție. Rezultatele investigațiilor chimice ne determină să observăm prezența unor pigmenți cu un aspect microscopic și comportament specific pentru alb de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$), miniu de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4) și albastru ultramarin în amestec cu pigment alb. Foița aurie este un aliaj pe bază de cupru (Cu). Semnalăm prezența unor snopi de ipsos formați în urma atacului cu HCl diluat, pe proba (P₁) - posibil intervenție ulterioară, cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 566/2016²⁷.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor chimice

Aspect microscopic al probelor

Investigațiile biologice caracterizează materialul lemnos, identifică esențele lemnoase și agenții de biodegradare. În urma rezultatelor analizelor biologice (cf. Buletinului de analiză nr. 256/2016²⁸) în vederea identificării esenței lemnoase, s-a constatat că lemnul utilizat pentru ramă și cele șase planșe care formează capacul icoanei se încadrează în grupa rășinoaselor. Rezultatele obținute după prelevarea probelor arată că materialul lemnos din care au fost confecționate este bradul (*Abies alba*), deoarece nu au fost observate canale rezinifere. Aceste probe

²⁷ Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

²⁸ Ileana Chirtea, Biolog C.N.M. ASTRA Sibiu.

au fost preparate și analizate la microscopul optic prin efectuarea de secțiuni transversale. Semnalăm existența orificiilor de zbor provocate de atacul de *Anobium punctatum* inactiv.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor biologice

Descrierea operațiilor de restaurare:

- demontarea capacului compus din șase planșe montate pe orizontală, prin extragerea elementelor metalice neconstitutive;
- îndepărtarea depozitelor de murdărie la ramă și capac și curățirea mecanică prin intermediul unei pensule cu păr aspru și lână de oțel (pe verso);
- consolidarea profilactică a straturilor picturale existente pe fața ramei cu foiță japoneză peste care am pensulat o soluție din clei de pește 3%, cu adaos de conservant: acid salicilic 0,1%;
- consolidarea propriu-zisă a straturilor picturale prin pensulare cu soluție de clei cald de pește 6%; operația de consolidare s-a făcut prin alternanța presei calde (spatula electrică) cu presa rece (săculeți cu nisip și bucăți de marmură); presarea cu spatula electrică s-a efectuat prin intermediul foliei de Melinex, care are proprietatea de a fi transparentă și neaderentă;
- curățirea și degresarea cu alcool etilic a crăpăturii existente pe lungimea fibrei baghetei superioare și consolidarea acesteia cu clei de pește 20%, prin intermediul preselor;
- după curățirea și degresarea cu alcool etilic a îmbinărilor ramei a urmat refacerea acestora cu clei de pește 20%; pana existentă la îmbinarea baghetei laterale din dreapta cu cea superioară și cea inferioară (vedere dinspre față) s-a păstrat, iar celelalte pene existente la îmbinările ramei au fost înlocuite cu altele noi datorită fragilizării accentuate;
- îndepărtarea foiței japoneze cu tampoane înmuiate în apă caldă, având grijă ca surplusul de apă să fie îndepărtat cu tampoane uscate de vată pentru a nu permite apei să pătrundă în interiorul straturilor picturale și astfel să se producă fenomenul de deconsolidare;
- confecționarea prin cioplire a motivului sub formă de *funie răsucită* care s-a pierdut integral de pe bagheta inferioară și parțial de pe bagheta laterală din dreapta – registrul inferior

(vedere dinspre față); pentru montare s-a folosit clei de pește 20%, iar această operație s-a efectuat prin intermediul preselor;

- consolidarea planșelor capacului în zona fisurilor (adeziv de topire) și chituiră pierderilor de material lemnos cu Covidez RLP, rumeguș și pigment în cromatica lemnului;
- curățirea zonelor lacunare de pe fața ramei, acolo unde există pierderi ale straturilor picturale, degresarea cu alcool etilic și texturarea suprafețelor, înclăierea cu soluție de clei cald de pește 6%, chituiră cu praf de cretă și clei de pește 6%, șlefuirea cu hârtie de granulație fină și finisarea cu dop de plută; surplusul de chit a fost îndepărtat cu tamponare înmuiate în emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:2;
- curățirea murdăriei aderente și ancrasate pe verso-ul ramei și pe verso-ul planșelor capacului cu apă amoniacală: 3 picături de amoniac în 100 ml de apă distilată și detergent C2000 - concentrație 4% (pe exterior);
- integrarea cromatică a zonelor chituite pe fața ramei cu retuș imitativ și punctiform folosind culori pe bază de apă (acuarelă), pentru ca intervenția să fie reversibilă, iar materialele folosite cât mai apropiate de cele originale; integrarea cromatică a zonelor cu uzură funcțională existente pe suprafața planșelor capacului cu baiț pe bază de apă;
- curățirea mecanică a peliculei de culoare existente pe glajă prin îndepărtarea depunerilor de ipsos, murdăriei superficiale și aderente; consolidarea peliculei de culoare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:1, cu adaos de conservant (acid salicilic); fixarea solzilor de culoare prin presare (folie de Melinex) și curățirea murdăriei aderente a peliculei de culoare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:2, prin intermediul tamponanelor de vată;
- curățirea lacunelor și a părții nepictate a sticlei cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă 1:2; degresarea zonelor lacunare cu alcool etilic;
- fixarea corespunzătoare în ramă cu bucăți de pâslă fixate adeziv pe falțul ramei;
- integrarea lacunelor peliculei de culoare prin intermediul culorilor de apă (acuarelă cu emulsie de gălbenuș de ou și apă distilată 1:2);
- montarea capacului și a agățătorilor metalice cu holșuruburi; montarea corectă a planșelor capacului, ținând cont de poziția inițială: planșa a doua din registrul superior – montată în registrul inferior, iar planșa din registrul inferior montată în registrul superior, în locul celei de-a doua planșe.

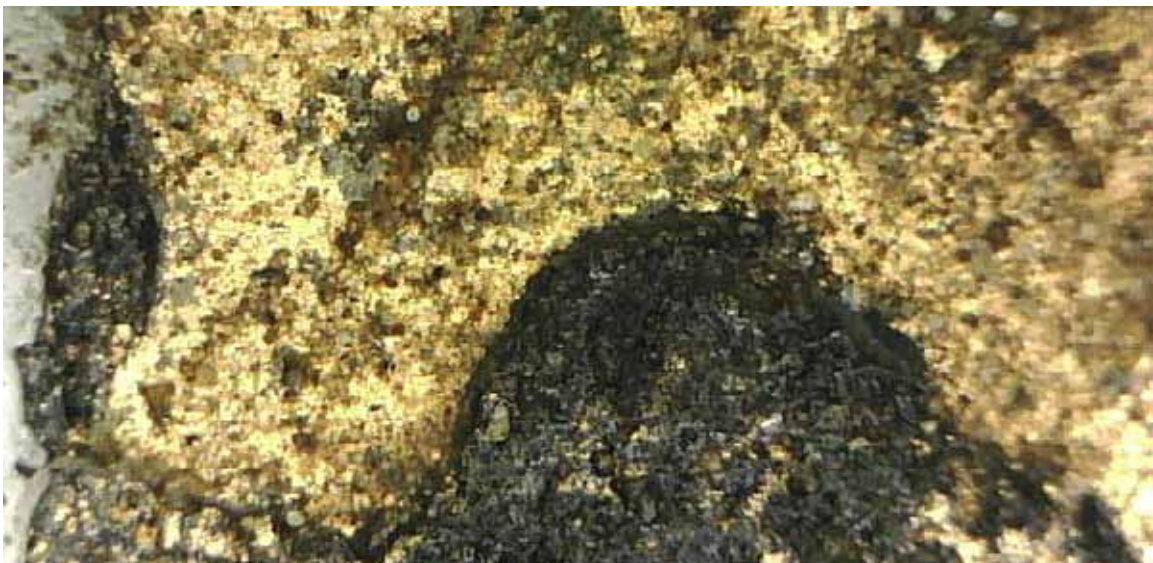
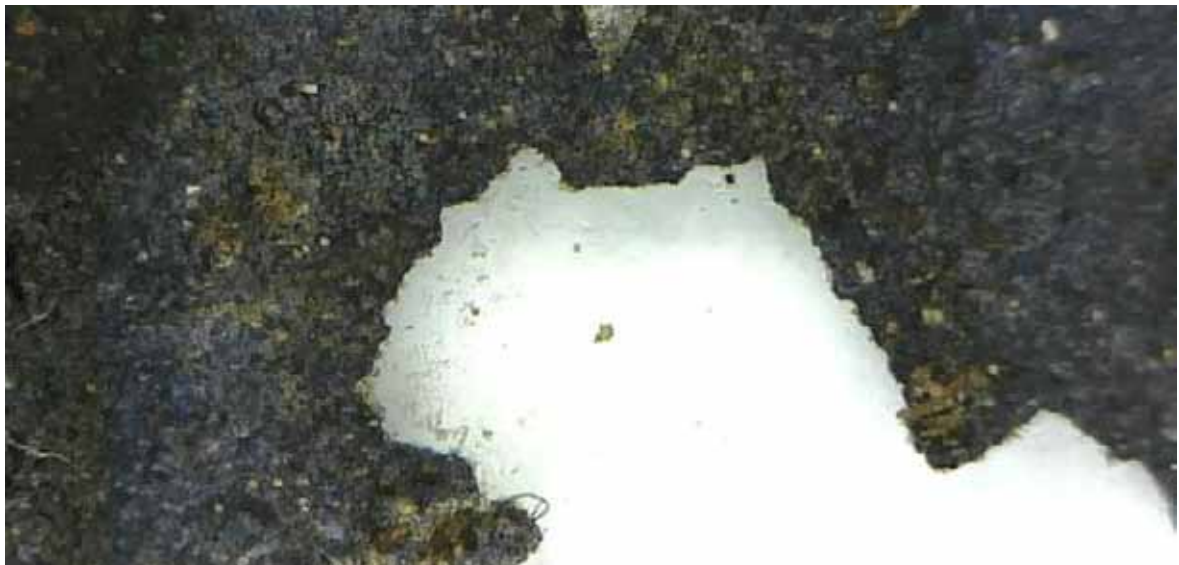
DOCUMENTAȚIA FOTOGRAFICĂ DE RESTAURARE:

Aspect din timpul demontării capacului

Aspect icoană, după demontarea capacului

Fotografii la microscop

Aspecte din timpul curățării mecanice la ramă și capac (pe verso)

Consolidarea profilactică a straturilor picturale existente pe baghetele ramei

Detaliu din timpul consolidării propriu-zise a straturilor picturale existente pe baghetele ramei

Aspecte din timpul consolidării baghetei superioare

Detaliu după consolidarea îmbinărilor ramei și din timpul îndepărtării foitei japoneze de pe suprafața straturilor picturale

Aspect din timpul montării motivului sub formă de *funie răsucită*

Aspect, după consolidarea capacului în zona fisurilor și după chituirea pierderilor de material lemnos

Aspect din timpul operației de chituire

Aspect din timpul curățirii chimice la ramă (pe verso)

Aspect după operațiile de chituire și curățire chimică la ramă (pe față) – bagheta inferioară

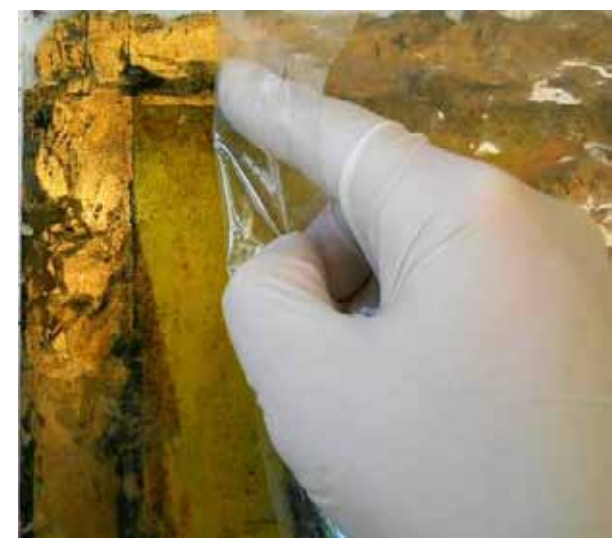
Aspecte din timpul curățirii chimice la capac (față-verso)

Aspecte din timpul operației de integrare cromatică la ramă și capac

Aspecte din timpul desprăfuirii și îndepărtării depunerilor de ipsos de pe suprafața peliculei de culoare

Aspecte din timpul consolidării peliculei de culoare

Aspecte din timpul curățirii peliculei de culoare

Detalii din timpul curățirii lacunelor și a părții nepictate a sticlei

Ansamblu, după montarea icoanei în ramă

Detaliu din timpul integrării cromatice

Ansamblu față, după restaurare

Ansamblu verso, după restaurare

Sfântul Nicolae, nr. inv. 1377 OC, datată 1905 (pictorul își păstrează modul de exprimare și la începutul secolului XX), probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 48,9x38,4 cm²⁹

Ansamblu față, înainte de restaurare

²⁹ Ionescu 2009, p. 91.

Ansamblu față, înainte de restaurare

Descrierea stării de conservare:

- icoana joacă în ramă;
- glaja prezintă pe față murdărie superficială și aderentă, în special în zona de contact dintre falțul ramei și suportul din sticlă;
- semnalăm prezența a șapte fragmente de hârtie interpuse între capac și pelicula de culoare; fragmentele de hârtie poziționate lângă veșmântul Maicii Domnului și deasupra aureolei Maicii Domnului (vedere dinspre verso) au aderat la pelicula de culoare; fragmentele de hârtie reprezintă factori de degradare și necesită îndepărtarea de pe suprafața peliculei de culoare;
- pelicula de culoare prezintă murdărie superficială și aderentă, uzură funcțională, desprinderi grave, mici lacune; pelicula de culoare și-a pierdut din elasticitatea dată de liant și în timp au apărut desprinderile;
- rama prezintă uzură funcțională, murdărie superficială și aderentă, slab atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* inactiv, slăbirea îmbinărilor, mici pierderi de material lemnos poziționate marginal; repictare;
- capacul este compus din trei planșe montate pe verticală, dintre care planșa din stânga s-a distanțat în timp față de celelalte două planșe din dreapta, îmbinate adeziv; pe planșa din stânga (vedere dinspre verso), în registrul superior este scris cu alb numărul de inventar 1377 – O.C.; capacul prezintă fragmente de cepuri din lemn constitutive și cuie metalice neconstitutive, slab atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* inactiv, pierderi de material lemnos – în registrul inferior al planșei din mijloc, latura stângă; fisuri și crăpături în structura planșelor, murdărie superficială și aderentă, urme de var, uzură funcțională; pe planșa din dreapta, în registrul superior, semnalăm existența unei etichete pe care este trecut locul de proveniență *Cârțișoara*.

Investigații fizice

Interpretarea imaginii radiografice³⁰

Dimensiunile icoanei *Sfântul Nicolae*, nr. inv. 1377 OC au impus executarea a patru expuneri³¹ pentru obținerea imaginii radiografice pe întreaga suprafață. Aceste expuneri au fost ulterior prelucrate formând o singură imagine de ansamblu.

Radiografierea piesei furnizează date despre starea de conservare a acesteia, date despre suport, defecte ale acestuia, natura pigmentilor utilizați fără prelevare de probe. Elementele metalice folosite pentru fixarea capacului icoanei dau un semnal radiografic puternic, iar fragmentele de cepuri din lemn dau un semnal de culoare gri. În tonalități de gri închis cu aspect neregulat apar micile lacune de culoare. Distanța dintre planșa din stânga și cele două planșe din dreapta îmbinate adeziv (vedere dinspre verso), fisurile și crăpăturile existente marginal în planșele de lemn se disting ca linii închise la culoare. Îmbinarea adezivă dintre cele două planșe este marcată în radiografie printr-o zonă mai deschisă decât materialul lemnos, semnal determinat de natura adezivului utilizat. Pierderile de material lemnos sunt evidențiate și ele ca zone închise la culoare.

Imaginea radiografică obținută la icoana luată în studiu a furnizat date cu privire la natura pigmentilor utilizați, fără prelevare de probe.

Zonele albe, evidențiate în tonalități deschise, indică utilizarea albului de plumb. Similar apar zonele pictate cu roșu, detaliu ce indică faptul că zugravul a folosit miniu de plumb sau roșu cinabru, pigmenti care dau același tip de semnal radiografic. Rezultatele investigațiilor chimice au confirmat prezența albului de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$) și a miniului de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4) - cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 565/2016³².

Sesizăm semnalul radiografic foarte puternic dat de prezența culorii pe ramă, în zona de contact cu sticla suport. Verificarea repictării s-a realizat și cu ajutorul lămpii UV. Semnalul radiografic puternic este dat de pigmentul roșu aflat sub roșul cărămiziu. Foița aurie este un aliaj pe bază de cupru (Cu) și nu dă semnal radiografic.

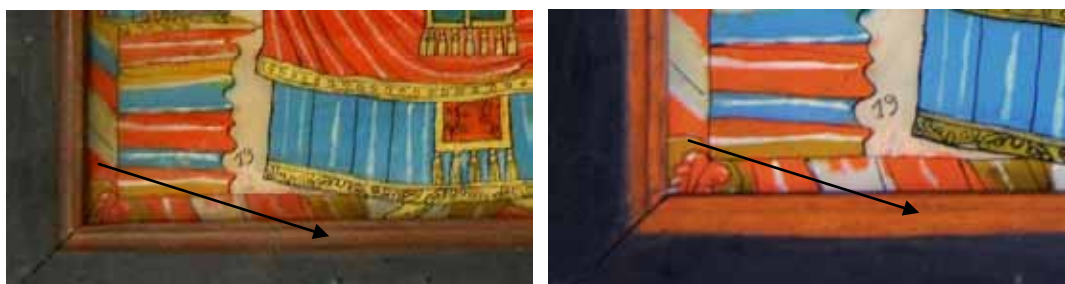
³⁰ Dr. Geanina Ionescu, C.N.M. ASTRA Sibiu.

³¹ Dr. Ciprian Șofariu, Spitalul Clinic de Pediatrie Sibiu, Serviciul de Radiologie și Imagistică Medicală.

³² Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

Radiografia icoanei

Detaliu, înainte și după îndepărtarea repictării

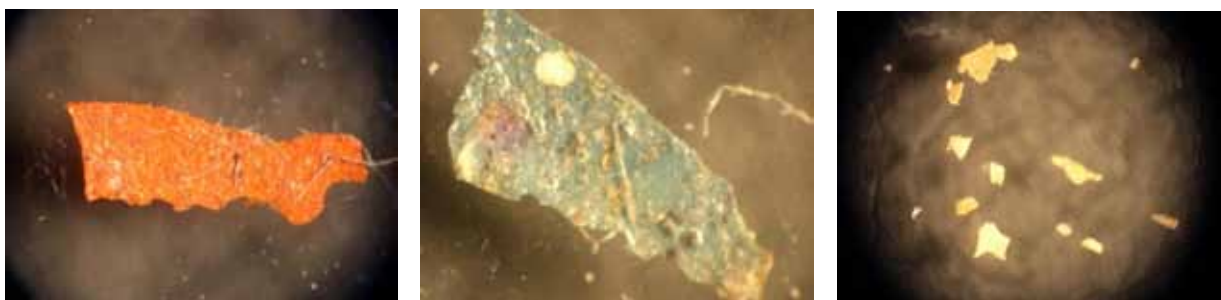
Investigații chimice. Probele de dimensiuni mici (alb, roșu, albastru) au fost examinate microscopic și supuse unor teste microchimice specifice.

Rezultatele investigațiilor chimice ne determină să observăm prezența unor pigmenți cu un aspect microscopic și comportament specific pentru alb de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$), miniu de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4) și un posibil pigment albastru sintetic.

Aspectul verzui îl conferă liantul. În HNO_3 , proba se dezintegrează cu efervescentă. Semnalăm prezența unor fragmente cu aspect gelatinos în soluție. Este prezentă foița aurie care este un aliaj pe bază de cupru (Cu), cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 565/2016³³.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor chimice

Aspect microscopic al probelor

³³ Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

Investigațiile biologice caracterizează materialul lemnos, identifică esențele lemnoase și agenții de biodegradare. În urma rezultatelor analizelor biologice (cf. Buletinului de analiză nr. 253/2016³⁴) în vederea identificării esenței lemnoase, s-a constatat că lemnul utilizat pentru ramă și cele trei planșe care formează capacul icoanei se încadrează în grupa rășinoaselor. Rezultatele obținute după prelevarea probelor arată că materialul lemnos din care au fost confecționate este bradul (*Abies alba*), deoarece nu au fost observate canale rezinifere. Aceste probe au fost preparate și analizate la microscopul optic prin efectuarea de secțiuni transversale. Semnalăm existența orificiilor de zbor provocate de atacul de *Anobium punctatum* inactiv.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor biologice

Descrierea operațiilor de restaurare:

- demontarea capacului compus din trei planșe montate pe verticală, prin extragerea cuielor metalice neconstitutive;
- îndepărtarea depozitelor de murdărie la ramă și capac și curățirea mecanică prin intermediul unei pensule cu păr aspru și lână de oțel (pe verso);
- suplimentarea îmbinărilor ramei cu clei de pește 20% prin intermediul preselor;
- consolidarea capacului prin îmbinarea adezivă (adeziv de topire) a planșei din stânga cu celelalte două planșe îmbinate adeziv;
- chituirea pierderilor de material lemnos cu Covidez RLP, rumeguș și pigment în cromatica lemnului la ramă și capac;
- curățirea murdăriei aderente și ancrasate de pe verso-ul ramei și de pe verso-ul planșelor capacului cu apă amoniacală: 3 picături de amoniac în 100 ml de apă distilată;
- îndepărtarea repictării existente pe fața ramei cu DMF (dimetilformamidă) și acetat de etil (1:2);

³⁴ Ileana Chirtea, Biolog C.N.M. ASTRA Sibiu.

- îndepărtarea cu un tampon înmuiat în apă caldă a etichetei poziționate în registrul superior, pe planșa din dreapta a capacului și consemnarea locului de proveniență *Cârțișoara* în fișa de restaurare; curățirea planșelor capacului pe față cu detergent C2000 - concentrație 4%;
- integrarea cromatică pe fața ramei cu culori pe bază de apă (acuarelă); integrarea cromatică a zonelor cu uzură funcțională existente pe partea exterioară a planșelor capacului cu baiț pe bază de apă;
- îndepărtarea fragmentelor de hârtie existente pe partea pictată a sticlei (cele care nu au aderat la pelicula de culoare); curățirea mecanică a peliculei de culoare cu ajutorul pensulelor cu păr moale, evitând zonele cu desprinderi; fragmentele care au aderat la pelicula de culoare le-am umectat cu apă distilată caldă și le-am îndepărtat mecanic, cu ajutorul bisturiului;
- consolidarea peliculei de culoare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:1 cu adaos de conservant (acid salicilic); fixarea solzilor de culoare prin presare (folie de Melinex) și curățirea murdăriei aderente a peliculei de culoare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:2, prin intermediul tampoanelor de vată; curățirea lacunelor și a părții nepictate a sticlei cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:2; degresarea zonelor lacunare cu alcool etilic;
- fixarea corespunzătoare în ramă cu bucăți de pâslă fixate adeziv pe falțul ramei, pentru ca muchia falțului să nu vină în contact cu sticla; supraînălțarea ramei cu fâșii de pâslă fixate adeziv pe lățimea ei, pentru ca verso-ul capacului să nu vină în contact cu pelicula de culoare;
- integrarea lacunelor peliculei de culoare prin intermediul culorilor de apă (acuarelă cu emulsie de gălbenuș de ou și apă distilată 1:2);
- montarea capacului și a agățătorilor metalice cu holșuruburi.

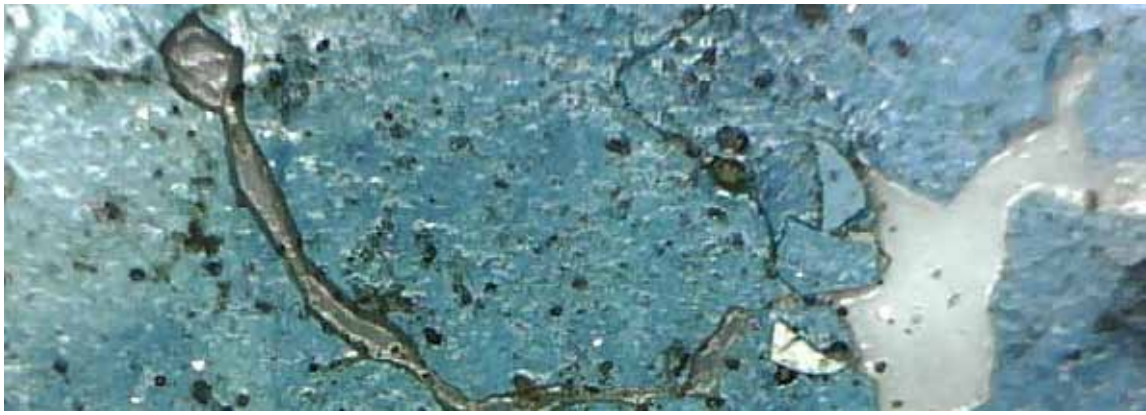
DOCUMENTAȚIA FOTOGRAFICĂ DE RESTAURARE

Aspecte din timpul demontării capacului icoanei

Aspecte icoană, după demontarea capacului

Fotografii la microscop

Aspecte din timpul îndepărtării depozitelor de murdărie și din timpul curățării mecanice la ramă și capac

Detalii din timpul consolidării îmbinărilor adezive ale ramei

Aspecte, în timpul și după consolidarea și chituirea capacului

Detaliu din timpul chituirii pierderilor de material lemnos pe fața ramei

Aspecte din timpul curățirii chimice la ramă și capac (pe verso)

Detaliu din timpul îndepărtării repictării existente pe fața ramei

Aspect din timpul curățirii chimice la capac (pe față)

Aspecte din timpul integrării cromatice la ramă și capac

Aspecte din timpul îndepărtării hârtiei de pe suprafața peliculei de culoare
(fragmente care nu au aderat la pelicula de culoare)

Aspecte din timpul desprăfuirii peliculei de culoare

Detaliu din timpul îndepărtării hârtiei ce a aderat la pelicula de culoare

Aspecte din timpul consolidării peliculei de culoare

Detalii din timpul curățirii peliculei de culoare

Aspecte din timpul curățirii și degresării lacunelor și a părții nepictate a sticlei

Aspecte din timpul fixării icoanei în ramă și după supraînălțarea ramei

Detaliu din timpul integrării cromatice

Ansamblu față, după restaurare

Ansamblu verso, după restaurare

Sfântul Nicolae, nr. inv. 1382 OC, datată 1893, probabil Matei Țimforea,
proveniență Cârțișoara, județul Sibiu,
dimensiuni 24,3x19 cm³⁵

Ansamblu față, înainte de restaurare

³⁵ Ionescu 2009, p. 92.

Ansamblu verso, înainte de restaurare

Descrierea stării de conservare:

- icoana joacă în ramă;
- glaja prezintă pe față murdărie superficială și aderentă;
- pelicula de culoare prezintă murdărie superficială și aderentă, uzură funcțională, cracluri poziționate în registrul superior al icoanei – pe fundalul pictat cu alb, desprinderi și lacune;
- rama prezintă uzură funcțională, murdărie superficială și aderentă, slab atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* inactiv, fragilizarea îmbinărilor ramei, mici pierderi de material lemnos;
- capacul este confecționat din două planșe îmbinate adeziv, montate pe orizontală; prezintă cepuri din lemn constitutive și un cui metalic neconstitativ, slab atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* inactiv, pierderi de material lemnos în registrul superior al capacului icoanei – colțul din dreapta, mici fisuri în structura planșelor; un nod în structura planșei inferioare, poziționat aproape central; uzură funcțională, murdărie superficială, aderentă și ancrasată; eticheta poziționată în registrul superior drept al capacului furnizează date despre proveniența icoanei *Cârțișoara, S. Nicolae Cismaș Gheorghe*.

Investigații fizice

Interpretarea imaginii radiografice³⁶

Dimensiunile mici ale icoanei *Sfântul Nicolae*, nr. inv. 1382 OC au impus executarea unei singure expuneri³⁷ pentru obținerea imaginii radiografice.

Radiografierea piesei furnizează date despre starea de conservare a acesteia, date despre suport, defecte ale acestuia, natura pigmentilor utilizați fără prelevare de probe. Elementul metalic folosit pentru fixarea capacului icoanei dă un semnal radiografic puternic, iar ceipurile din lemn dau un semnal de culoare gri. În tonalități de gri închis cu aspect neregulat apar lacunele. Defectul existent în structura planșei inferioare (nodul poziționat aproape central) se conturează sub forma unei zone luminoase. Crăpăturile existente la nivelul nodului se disting ca linii închise la culoare.

Pierderea de material lemnos din registrul superior drept al planșelor capacului (vedere dinspre verso-ul capacului) este evidențiată și ea ca zonă închisă la culoare. Orificiul de prindere poziționat central, în bagheta superioară a ramei, dă același tip de semnal radiografic. Îmbinarea adezivă dintre cele două planșe care formează capacul icoanei este marcată în radiografie printr-o zonă mai deschisă decât materialul lemnos, semnal determinat de natura adezivului utilizat.

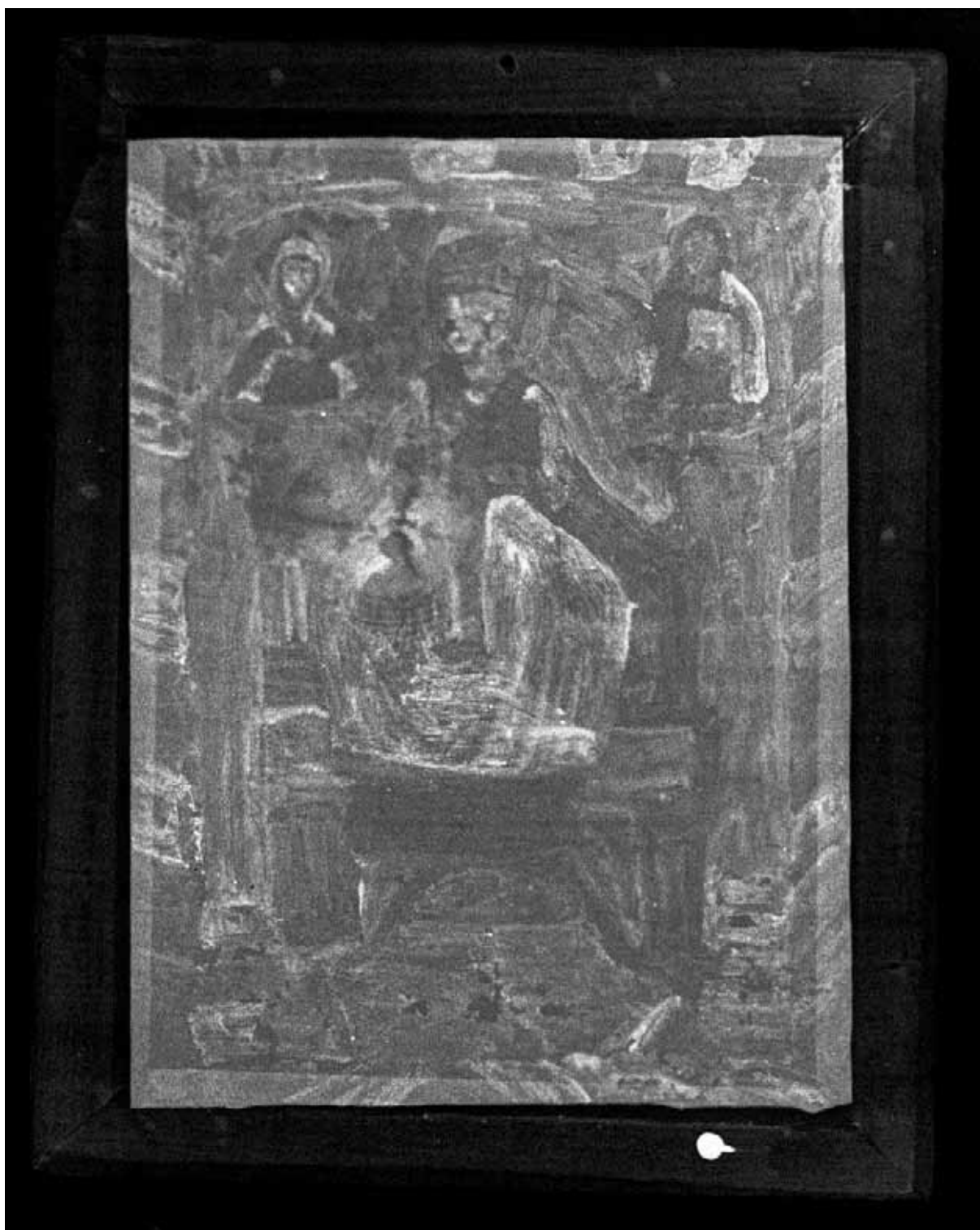
Imaginea radiografică obținută la icoana luată în studiu a furnizat date cu privire la natura pigmentilor utilizați, fără prelevare de probe.

Zonele albe, evidențiate în tonalități deschise, indică utilizarea albului de plumb. Similar apar zonele pictate cu roșu, detaliu ce indică faptul că zugravul a folosit miniu de plumb sau roșu cinabru, pigmenti care dau același tip de semnal radiografic. Rezultatele investigațiilor chimice au confirmat prezența albului de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$) și a miniului de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4) - cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 562/2016³⁸.

³⁶ Dr. Geanina Ionescu, C.N.M. ASTRA Sibiu.

³⁷ Dr. Ciprian Șofariu, Spitalul Clinic de Pediatrie Sibiu, Serviciul de Radiologie și Imagistică Medicală.

³⁸ Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

Radiografia icoanei

Investigații chimice. Probele de dimensiuni mici (alb, roșu, albastru) au fost examinate microscopic și supuse unor teste microchimice specifice. Pictura este realizată cu liant proteic (ou), în amestec cu pigmenți de granulație fină spre medie.

Rezultatele investigațiilor chimice ne determină să observăm prezența unor pigmenți cu un aspect microscopic și comportament specific pentru alb de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$), miniu de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4) și albastru ultramarin în amestec cu alb de plumb. Proba cu pigment alb prezintă incluziuni de culoare neagră. Semnalăm prezența unor fragmente cu aspect gelatinos în soluție. Stratul de culoare are o rezistență mecanică relativ bună, cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 562/2016³⁹.

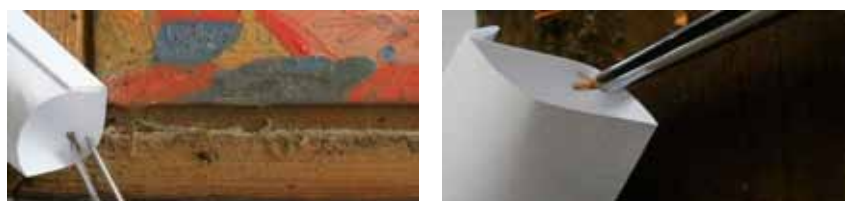

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor chimice

Aspect microscopic al probelor

Investigațiile biologice caracterizează materialul lemnos, identifică esențele lemnoase și agenții de biodegradare. În urma rezultatelor analizelor biologice (cf. Buletinului de analiză nr. 251/2016⁴⁰) în vederea identificării esenței lemnoase, s-a constatat că lemnul utilizat pentru ramă și cele două planșe care formează capacul icoanei se încadrează în grupa rășinoaselor. Rezultatele obținute după prelevarea probelor arată că materialul lemnos din care au fost confecționate este bradul (*Abies alba*), deoarece nu au fost observate canale rezinifere. Aceste probe au fost preparate și analizate la microscopul optic prin efectuarea de secțiuni transversale. Semnalăm existența orificiilor de zbor provocate de atacul de *Anobium punctatum* inactiv.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor biologice

³⁹ Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

⁴⁰ Ileana Chirtea, Biolog C.N.M. ASTRA Sibiu.

Descrierea operațiilor de restaurare:

- demontarea capacului compus din două planșe îmbinate adeziv pe orizontală, prin extragerea cepurilor din lemn constitutive și a cuiului metalic neconstitativ;
- curățirea mecanică la ramă și capac prin intermediul unei pensule cu păr aspru și lână de oțel (pe verso);
- suplimentarea îmbinărilor adezive ale ramei cu clei de pește 20% prin intermediul preselor;
- consolidarea capacului în zona fisurilor (adeziv de topire) și chituiră pierderilor de material lemnos cu Covidez RLP, rumeguș și pigment în cromatica lemnului, la ramă și capac;
- îndepărtarea cu un tampon cu apă caldă a etichetei poziționate în registrul superior drept al capacului (vedere dinspre verso) și consemnarea datelor în fișa de restaurare *Cârțișoara, S. Nicolae Cismaș Gheorghe*;
- curățirea murdăriei aderente și ancrasate de pe verso-ul ramei și de pe verso-ul planșelor capacului cu apă amoniacală: 3 picături de amoniac în 100 ml de apă distilată; curățirea pe fața ramei și pe fața planșelor capacului cu detergent C2000 - concentrație 4%;
- integrarea cromatică la ramă prin intermediul culorilor de apă (acuarelă), iar la capac cu baie pe bază de apă;
- curățirea mecanică a peliculei de culoare prin pensulare ușoară, evitând zonele cu despinderi; consolidarea peliculei de culoare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:1, cu adaos de conservant (acid salicilic), fixarea prin presare (folie de Melinex) și curățirea murdăriei aderente a peliculei de culoare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:2, prin intermediul tampoanelor de vată;
- curățirea lacunelor și a părții nepictate a sticlei cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă 1:2; degresarea zonelor lacunare cu alcool etilic;
- fixarea corespunzătoare în ramă cu bucăți de păslă fixate adeziv pe falțul ramei, pentru ca muchia falțului să nu vină în contact cu sticla;
- integrarea parțială a lacunelor peliculei de culoare prin intermediul culorilor de apă (acuarelă cu emulsie de gălbenuș de ou și apă distilată 1:2);
- montarea capacului prin intermediul cepurilor din lemn constitutive și a holșuruburilor; montarea agățătorilor metalice cu holșuruburi.

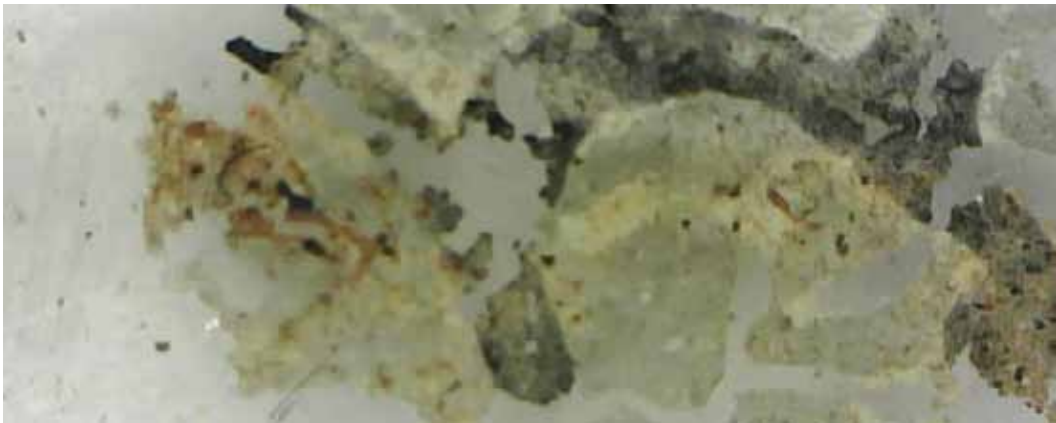
DOCUMENTAȚIA FOTOGRAFICĂ DE RESTAURARE

Aspecte din timpul demontării capacului

Aspect icoană, după demontarea capacului

Fotografii la microscop

Aspecte din timpul curățirii mecanice

Ansamblu din timpul consolidării îmbinărilor ramei

Aspect din timpul consolidării și chituirii capacului (față)

Ansamblu capac (verso), după consolidare și chituire

Aspecte din timpul curățirii chimice
la ramă și capac (pe verso)

Aspecte din timpul curățirii ramei și capacului
(pe față)

Detalii din timpul integrării cromatice la ramă și capac

Detaliu din timpul desprăfuirii

Detalii din timpul consolidării
peliclei de culoare

Aspecte din timpul curățirii murdăriei aderente a peliclei de culoare, din timpul curățirii lacunelor
și a părții nepictate a sticlei

Aspecte din timpul și după fixarea icoanei în ramă

Detaliu din timpul
integrării cromatice

Ansamblu față, după restaurare

Ansamblu verso, după restaurare

Judecata de Apoi, nr. inv. 2696 OC, datată 1894, atribuită, prin analogie, lui Pavel Zamfir din Laz (cf. Dancu, Dancu 1975, pl. 125), dimensiuni 49,3x45 cm⁴¹

Ansamblu față, înainte de restaurare

⁴¹ Ionescu 2009, p. 95; Dancu, Dancu 1975, pl. 125.

Ansamblu verso, înainte de restaurare

Descrierea stării de conservare:

- icoana joacă în ramă;
- glaja prezintă pe față murdărie superficială și aderentă, în special în zona de contact dintre falțul ramei și sticla suport; suportul din sticlă este spart în trei fragmente; cele două fragmente de mici dimensiuni poziționate în registrul inferior stâng al icoanei (vedere dinspre față) au fost lipite de corpul icoanei pe partea nepictată a sticlei cu bandă adezivă transparentă pentru a se evita pierderea lor;
- pelicula de culoare prezintă murdărie superficială, aderentă și ancrasată, uzură funcțională, fenomen de pulverulență, desprinderi și lacune; pigmentul negru, datorită îmbătrânirii și-a pierdut elasticitatea dată de liant, acest fenomen ducând în timp la apariția lacunelor;
- rama decorată cu motivul funiei prezintă uzură funcțională, murdărie superficială și aderentă, slab atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* inactiv, fragilizarea îmbinărilor; un fragment de bandă adezivă transparentă este vizibil pe bagheta inferioară – colțul din stânga, acesta continuându-se pe capac (intervenție anterioară); tot în urma unei intervenții anterioare, poziția ramei a fost inversată; pe bagheta inferioară semnalăm prezența a două orificii de prindere originale și o sârmă metalică introdusă dinspre capac spre fața ramei;
- capacul este confecționat din cinci planșe montate pe orizontală; prezintă cepuri originale și cuie metalice neconstitutive, atac de insecte xilofage *Anobium punctatum* inactiv, mici pierderi de material lemnos, murdărie superficială, aderentă și ancrasată, uzură funcțională; în registrul superior stâng este scris cu negru numărul de inventar 2696 – O.C.; în urma unei intervenții anterioare, planșele capacului au fost inversate pentru o mai bună îmbinare (planșa superioară montată în registrul inferior prezintă două orificii de prindere și o sârmă metalică ce are corespondent pe fața ramei, iar planșa inferioară montată în registrul superior prezintă un cui metalic neconstitativ și o sfoară cu rol de agățătoare); în colțul inferior drept al capacului există un fragment de bandă adezivă transparentă, acesta continuându-se pe bagheta inferioară a ramei (intervenție anterioară).

Investigații fizice

Interpretarea imaginii radiografice⁴²

Dimensiunile icoanei *Judecata de Apoi*, nr. inv. 2696 OC au impus executarea a patru expuneri⁴³ pentru obținerea imaginii radiografice pe întreaga suprafață. Aceste expuneri au fost ulterior prelucrate, formând o singură imagine de ansamblu.

Radiografierea piesei furnizează date despre starea de conservare a acesteia, date despre suport, defecte ale acestuia, natura pigmentilor utilizați fără prelevare de probe. Elementele metalice, adăugate ulterior, folosite pentru fixarea capacului icoanei dau un semnal radiografic puternic, iar cepurile din lemn originale dau un semnal de culoare gri. În tonalități de gri închis cu aspect neregulat apar lacunele de culoare, atât pe glaja suport cât și pe rama pictată a icoanei.

Fibra lemnului (lemn de rășinoase, cf. Buletinului de analiză biologică Nr. 257/2016⁴⁴) este bine evidențiată. Defectele existente în structura celor cinci planșe se conturează sub forma unor zone luminoase. Micile pierderi de material lemnos sunt evidențiate și ele ca zone închise la culoare.

Imaginea radiografică obținută la icoana luată în studiu a furnizat date cu privire la natura pigmentilor utilizați, fără prelevare de probe.

Zonele albe, evidențiate în tonalități deschise, indică utilizarea albului de plumb. Similar apar zonele pictate cu roșu, detaliu ce indică faptul că zugravul a folosit miniu de plumb sau roșu cinabru, pigmenti care dau același tip de semnal radiografic. Rezultatele investigațiilor chimice au confirmat prezența albului de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$) și a miniului de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4), posibil în amestec cu un alt pigment roșu - cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 561/2016⁴⁵. Foița aurie este un aliaj pe bază de cupru (Cu) și nu dă semnal radiografic.

⁴² Dr. Geanina Ionescu, C.N.M. ASTRA Sibiu.

⁴³ Dr. Ciprian Șofariu, Spitalul Clinic de Pediatrie Sibiu, Serviciul de Radiologie și Imagistică Medicală.

⁴⁴ Ileana Chirtea, Biolog C.N.M. ASTRA Sibiu.

⁴⁵ Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

Radiografia icoanei

Investigații chimice. Probele de dimensiuni mici (alb, roșu/alb, albastru) au fost examinate microscopic și supuse unor teste microchimice specifice. Rezultatele investigațiilor chimice ne determină să observăm prezența liantului proteic (ou) și a unor pigmenți cu aspect microscopic și comportament specific pentru alb de plumb (carbonat bazic de plumb, $2\text{PbCO}_3 \cdot \text{Pb}(\text{OH})_2$), miniu de plumb (oxid de plumb, Pb_3O_4), posibil în amestec cu un alt pigment roșu și albastru ultramarin. Foița aurie este un aliaj pe bază de cupru (Cu). Semnalăm prezența CaCO_3 și a unui material gras, cf. Buletinului de analiză chimică Nr. 561/2016⁴⁶.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor chimice

Aspect microscopic al probelor

⁴⁶ Ing. Văcariu Daniela - Chimist specialist C.N.M. ASTRA Sibiu.

Investigațiile biologice caracterizează materialul lemnos, identifică esențele lemnoase și agenții de biodegradare. În urma rezultatelor analizelor biologice (cf. Buletinului de analiză nr. 257/2016⁴⁷) în vederea identificării esenței lemnoase, s-a constatat că lemnul utilizat pentru ramă și cele cinci planșe care formează capacul icoanei se încadrează în grupa rășinoaselor. Rezultatele obținute după prelevarea probelor arată că materialul lemnos din care au fost confecționate este bradul (*Abies alba*), deoarece nu au fost observate canale rezinifere. Aceste probe au fost preparate și analizate la microscopul optic prin efectuarea de secțiuni transversale. Semnalăm existența orificiilor de zbor provocate de atacul de *Anobium punctatum* inactiv.

Aspecte din timpul prelevării probelor în vederea efectuării investigațiilor biologice

Descrierea operațiilor de restaurare:

- demontarea capacului compus din cinci planșe montate pe orizontală, prin extragerea cepurilor din lemn constitutive și a elementelor metalice neconstitutive; îndepărtarea benzii adezive transparente poziționate pe bagheta inferioară – colțul din stânga (vedere dinspre față) ce se continuă pe capacul icoanei – colțul din dreapta (vedere dinspre verso);
- îndepărtarea depozitelor de murdărie la ramă și capac și curățirea mecanică prin intermediul unei pensule cu păr aspru și lână de oțel (pe veso);
- pentru refacerea înbinărilor ramei s-au confecționat pene de lemn, s-au efectuat operațiile de degresare cu alcool etilic și încliere cu clei de pește 20%, folosind prese, prin intermediul foliei de Melinex;
- chituirea micilor pierderi de material lemnos la capac s-a realizat cu Covidez RLP, rumeguș și pigment în cromatica lemnului;
- curățirea murdăriei aderente și ancrasate pe verso-ul ramei și pe verso-ul planșelor capacului cu apă amoniacală: 3 picături de amoniac în 100 ml de apă distilată; curățirea pe fața ramei și a capacului cu detergent C2000 - concentrație 4%;
- integrarea cromatică la ramă s-a realizat cu culori de apă (acuarelă), iar integrarea cromatică a zonelor cu uzură funcțională existente pe fața capacului s-a făcut cu baiț pe bază de apă

⁴⁷ Ileana Chirtea, Biolog C.N.M. ASTRA Sibiu.

(local, planșele capacului au fost integrate și pe verso, în zonele care corespund cu lacunele de culoare existente pe glaja suport; această intervenție a fost necesară pentru ca verso-ul capacului, de culoare deschisă, să nu concureze cu imaginea picturii pe sticlă);

- curățirea mecanică a peliculei de culoare prin pensulare ușoară, evitând zonele cu desprinderi; consolidarea peliculei de culoare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:1, cu adaos de conservant (acid salicilic); fixarea solzilor de culoare prin presare (folie de Melinex); îndepărtarea benzilor adezive transparente aplicate pe fața fragmentelor de sticlă; curățirea murdăriei aderente a peliculei de culoare cu emulsie de gălbenuș de ou cu apă distilată 1:2, prin intermediul tampoanelor de vată; curățirea lacunelor și a părții nepictate a fragmentelor de sticlă ce compun icoana cu emulsie de gălbenuș cu apă 1:2; degresarea cu alcool etilic;
- curățirea și degresarea pe zona de îmbinare a fragmentelor de sticlă; îmbinarea adezivă cu rășină epoxidică bicomponentă HXTAL NYL – 1 a fragmentelor poziționate cu fața pictată în sus, folosind pentru protecție folie de Melinex și presă rece (placă de sticlă); curățirea mecanică a surplusului de adeziv (bisturiu) și cu solvent (acetonă);
- fixarea semirigidă în ramă, după re poziționarea corectă a acesteia, cu bucăți de pâslă fixate adeziv pe falțul ramei; supraînălțarea ramei cu fâșii de pâslă fixate adeziv pe falțul ramei pentru ca verso-ul capacului să nu vină în contact cu pelicula de culoare;
- integrarea parțială a lacunelor peliculei de culoare prin intermediul culorilor de apă (acuarelă cu emulsie de gălbenuș de ou și apă distilată 1:2);
- deși în urma intervenției anterioare planșa superioară a fost inversată cu planșa inferioară, nu am optat pentru re poziționarea corectă a lor datorită spațiului care rămânea între planșele capacului, acest aspect putând duce la noi degradări ale icoanei; montarea capacului prin intermediul cepurilor din lemn constitutive și suplimentarea lor cu holșuruburi;
- montarea agățătorilor metalice cu holșuruburi.

DOCUMENTAȚIA FOTOGRAFICĂ DE RESTAURARE

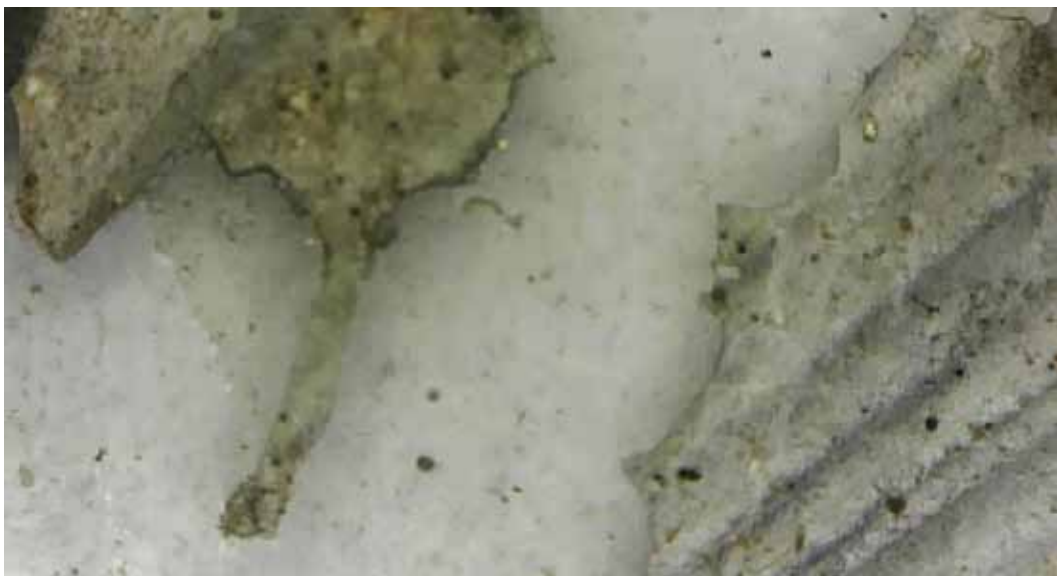
Aspecte icoană, înainte de restaurare

Aspecte din timpul demontării capacului

Ansamblu icoană, după demontarea capacului

Fotografii la microscop

Aspecte din timpul curățării mecanice la ramă și capac (pe verso)

Aspecte din timpul consolidării îmbinărilor ramei

Aspecte din timpul chituirii și din timpul curățirii chimice la capac

Aspecte din timpul curățirii chimice la ramă (față-verso)

Detaliu din timpul integrării cromatice la ramă

Aspect din timpul integrării cromatice la capac

Aspecte din timpul desprăfuirii și consolidării peliculei de culoare

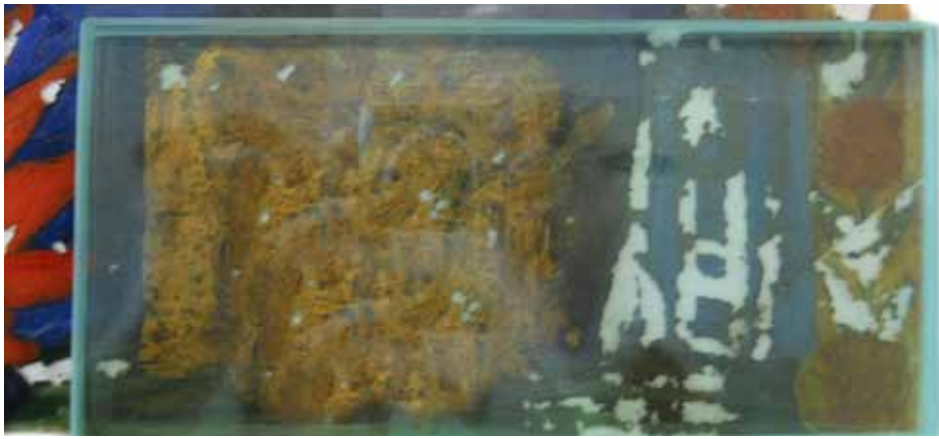
Detalii din timpul îndepărtării benzilor adezive și din timpul curățirii peliculei de culoare

Aspecte din timpul curățirii lacunelor și a părții nepictate a sticlei

Detalii din timpul curățirii, degresării și îmbinării adezive a fragmentelor de sticlă

Aspecte din timpul consolidării suportului,
îndepărtării foliei de Melinex și curățirii surplusului de adeziv

Aspecte după montarea corespunzătoare a icoanei în ramă și din timpul integrării cromatice

Ansamblu față, după restaurare

Ansamblu verso, după restaurare

Recomandări privind modul de păstrare a icoanelor pe sticlă: depozitarea sau expunerea se va face într-un mediu cu o umiditate relativă cuprinsă între 55-65 % și o temperatură de 18-20° C, iar nivelul iluminării trebuie să fie cuprins între 120-150 lușci.

Bibliografie

Izvoare

Colecția de icoane pe sticlă a Complexului Național Muzeal ASTRA

Surse legislative

Normele 2003 - Normele de conservare și restaurare a bunurilor culturale mobile clasate - Hotărârea nr. 1546 din 18 decembrie 2003, în temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și al art. III din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 16/2003 pentru modificarea și completarea Legii nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil

Studii, lucrări de sinteză

Dancu 1966 - Dancu, Iuliana, *Restaurarea icoanelor pe lemn și pe sticlă*, București, 1966

Dancu, Dancu 1975 - Dancu, Iuliana, Dancu, Dumitru, *Pictura țărănească pe sticlă*, București, Editura Meridiane, 1975

Ionescu 2009 - Ionescu, Alina, Geanina, *Icoane pe lemn și sticlă din principalele colecții sibiene*, Sibiu, Editura „ASTRA Museum”, 2009

Ionescu 2014 - Ionescu, Alina, Geanina, *ICOANE PE LEMN. ICOANE PE STICLĂ. CERCETARE - RESTAURARE - VALORIFICARE*, Sibiu, Editura „ASTRA Museum”, 2014

WORKSHOP

RESTAURARE ICOANE PE STICLĂ

Ediția a III-a

Organizat de

Complexul Național Muzeal ASTRA

prin

Centrul ASTRA pentru Patrimoniu
Departamentul de Conservare-Restaurare

13 - 24 iunie 2016

Centrul ASTRA pentru Patrimoniu
Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului
Pădurea Dumbrava Nr. 16 - 20, Poarta 3

Fotografii din timpul desfășurării *Workshopului de restaurare icoane pe sticlă*
Ediția a III-a

Thank you so much for all
your help and inviting us to
your wonderful workshop! We
all enjoyed it so much and
learned amazing things!

- The Archaeotek group

Workshop de restaurare icoane pe sticlă – Ediția a III-a Articole din presă

www.muzeulastra.ro/componente/content/article/123-evenimente/913-workshopul-de-restaurare-icoane-pe-sticla-in-a-iii-a.html#prettyPhoto

App Suggested Sites

MUZEUL ASTRA

HOME UNITATI RESTAURARE EDITURA EDUCATIE SERVICII PROIECTE VIZITARE COMUNICARE CONTACT

RO | EN | DE | HU | FR | ES

Căuta în site CAUTA

VIZITA VIRTUALA CNM ASTRA

În perioada 13-24 iunie 2016, Complexul Național Muzeal ASTRA prin Centrul ASTRA pentru Patrimoniul, Departamentul de Conservare-Restaurare, organizează a III-a ediție a Workshopului de restaurare icoane pe sticlă.

Evenimentul va reuni specialiști din cadrul Centrului ASTRA pentru Patrimoniul, studenți din cadrul Universității "Lucian Blaga" – Sibiu, invitați din țară (Hunedoara, București, Cluj, Covasna, Dolj, Brașov, Argeș, Vâlcea, Gorj, Harghita, Sibiu) și din străinătate (Statele Unite ale Americii, Canada, Germania, Republica Macedonia, Republica Moldova).

În cadrul Workshopului de restaurare icoane pe sticlă se vor face investigații fizice, științifice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugravii în trecut, pentru o abordare corectă a procesului de restaurare.

Icoanele selectate pentru restaurare sunt: Judecata de Apoi, nr. inv. 80 OC, datată 1895, semnată Ștefan [Zugrav] [din] Laz, proveniență Rod, comuna Tâlca, județul Sibiu, dimensiuni 51,5-51,7x44,5-44,7 cm; Punea în mormânt, nr. inv. 1083 OC, datată 1852, probabil Simion Pșenaru, zugrav din Laz, proveniență Laz, comuna Sânciul, județul Alba, dimensiuni 54x47,5 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 1235 OC, datată 1887, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 44,5x54,5 cm; Sfânta Treime, nr. inv. 1244 OC, datată 1888, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 48x54 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1377 OC, datată 1905 (actorul își păstrează modul de exprimare și la începutul secolului XX), probabil Matei Timofeev, proveniență Cârțoara, județul Sibiu, dimensiuni 48,9x38,4 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1382 OC, datată 1893, probabil Matei Timofeev, proveniență Cârțoara, județul Sibiu, dimensiuni 24,3x19 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 2696 OC, datată 1894, atribuită, prin analogie, lui Pavel Zamfir din Laz (cf. Dancu, Dancu 1975, p. 125), dimensiuni 45,3x45 cm.

În data de 24 iunie vor avea loc dezbateri finale, expoziția cu icoanele restaurate și înmăunarea diplomelor participanților.

Workshopul de restaurare icoane pe sticlă va avea loc la Centrul ASTRA pentru Patrimoniul, Pătrăuș Dumbrava, nr. 15-20, Poarta 3, Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibului.

Sunt așteptați să asiste cei interesați de salvarea patrimoniului în perioada 13-17 iunie și 20-24 iunie 2016, între orele 13.00-14.00.

INFO & coordonator eveniment: Conf. univ. dr. Georgeta Ionescu
Director Centrul ASTRA pentru Patrimoniul

Acțiunile C.N.M. ASTRA sunt posibile cu finanțarea Consiliului Județean Sibiu.

Cosmin Călinecu
Pătrăuș de curier C.N.M. ASTRA
Sibiu

Inainte de restaurare:

Comunicat de presă - CNM ASTRA Sibiu

vineri, 10 Iun 2016, 15:18 • COMUNICATE

49 afișări

Sibiu, 10.06.2016 Workshop de restaurare icoane pe sticlă
la Muzeul ASTRA ediția a III-a

În perioada 13-24 iunie 2016, Complexul Național Muzeal ASTRA prin Centrul ASTRA pentru Patrimoniul, Departamentul de Conservare-Restaurare, organizează a III-a ediție a Workshopului de restaurare icoane pe sticlă.

Evenimentul va reuni în jur de 50 de specialiști din cadrul Centrului ASTRA pentru Patrimoniul, studenți din cadrul Universității 'Lucian Blaga' – Sibiu, invitați din țară (Hunedoara, București, Cluj, Covasna, Dolj, Brașov, Argeș, Vâlcea, Gorj, Harghita, Sibiu) și din străinătate (Statele Unite ale Americii, Canada, Germania, Republica Macedonia, Republica Moldova).

În cadrul Workshopului de restaurare icoane pe sticlă se vor face investigații fizice, chimice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugravi în trecut, pentru

o abordare corectă a procesului de restaurare.

„Icoanele selectate pentru restaurare sunt: Judecata de Apoi, nr. inv. 80 OC, datată 1895, semnată Simion Zugrav din Laz, proveniență Rod, comuna Tilișca, județul Sibiu, dimensiuni 51,5-51,7x44,5-44,7 cm; Punerea în mormânt, nr. inv. 1083 OC, datată 1852, probabil Simion Poienaru, zugrav din Laz, proveniență Laz, comuna Săsciori, județul Alba, dimensiuni 54x47,5 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 1235 OC, datată 1887, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 44,5x54,5 cm; Sfânta Treime, nr. inv. 1244 OC, datată 1888, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 46x54 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1377 OC, datată 1905 (pictorul își păstrează modul de exprimare și la începutul secolului XX), probabil Matei Șimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 48,9x38,4 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1382 OC, datată 1893, probabil Matei Șimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 24,3x19 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 2696 OC, datată 1894, atribuită, prin analogie, lui Pavel Zamfir din Laz (cf. Dancu, Dancu 1975, pl. 125), dimensiuni 49,3x45 cm.”, a declarat Conf. univ. dr. Geanina Ionescu, Director Centrul ASTRA pentru Patrimoniul.

În data de 24 iunie vor avea loc dezbaterile finale, expoziția cu icoanele restaurate și înmânarea diplomelor participanților.

Workshopul de restaurare icoane pe sticlă va avea loc la Centrul ASTRA pentru Patrimoniul, Pădurea Dumbrava, nr. 16-20, Poarta 3, Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului. Cei interesați sunt așteptați să asiste la eveniment în perioada 13-17 iunie și 20-24 iunie 2016, între orele 13.00-14.00.

INFO & coordonator eveniment: Conf. univ. dr. Geanina Ionescu

Director Centrul ASTRA pentru Patrimoniul

Acțiunile C.N.M. ASTRA sunt posibile cu finanțarea Consiliului Județean Sibiu.

Cosmin Călinescu

Purtător de cuvânt C.N.M. ASTRA Sibiu

Aproximativ 50 de specialiști din cadrul Centrului ASTRA pentru Patrimoniu, studenți din cadrul Universității "Lucian Blaga" din Sibiu, invitați din Hunedoara, București, Cluj, Covasna, Brașov, Dolj, Argeș, Vâlcea, Gorj, Harghita și Sibiu, dar și de peste granițe, precum din Statele Unite ale Americii, Canada, Germania, Republica Macedonia și Republica Moldova, vor veni la cea de-a treia ediție a workshopului de restaurare icoane pe sticlă, organizat de Centrul ASTRA pentru Patrimoniu, prin Departamentul de Conservare - Restaurare. Evenimentul va avea loc în perioada 13 - 24 iunie.

Participanții vor realiza investigații fizice, chimice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugravi în trecut.

- *"Icoanele selectate pentru restaurare sunt: Judecata de Apoi, nr. inv. 80 OC, datată 1895, semnată Simion Zugrav din Laz, proveniență Rod, comuna Tilișca, județul Sibiu, dimensiuni 51,5-51,7x44,5-44,7 cm; Punerea în mormânt, nr. inv. 1083 OC, datată 1852, probabil Simion Poienaru, zugrav din Laz, proveniență Laz, comuna Săsciori, județul Alba, dimensiuni 54x47,5 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 1235 OC, datată 1887, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 44,5x54,5 cm; Sfânta Treime, nr. inv. 1244 OC, datată 1888, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 46x54 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1377 OC, datată 1905 (pictorul își păstrează modul de exprimare și la începutul secolului XX), probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 48,9x38,4 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1382 OC, datată 1893, probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 24,3x19 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 2696 OC, datată 1894, atribuită, prin analogie, lui Pavel Zamfir din Laz (cf. Doncu, Doncu 1975, pl. 125), dimensiuni 49,3x45 cm"; spune conf. univ. dr. Geanina Ionescu, directorul Centrului ASTRA pentru Patrimoniu.*

În ultima zi a workshopului, pe 24 iunie, vor avea loc dezbaterile finale, expoziția cu icoanele restaurate și înmânarea diplomelor participanților.

Workshopul de restaurare icoane pe sticlă va avea loc la Centrul ASTRA pentru Patrimoniu, Pădurea Dumbrava, nr. 16-20, Poarta 3, Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului. Cel interesați sunt așteptați în perioada 13-17 iunie și 20-24 iunie, între orele 13-14.

WORKSHOP

RESTAURARE ICOANE PE STICLĂ

Ediția a III-a

Organizat de
Complexul Național Muzeal ASTRA
prin
Centrul ASTRA pentru Patrimoniu
Departamentul de Conservare-Restaurare

13 - 24 iunie 2016
Centrul ASTRA pentru Patrimoniu
Muzeul în aer liber din Dumbravă Sibului
Pădurea Dumbrava Nr. 16 - 20. Poarta 3

CULTURA 10.06.2016

Workshop de restaurare icoane pe sticlă în Muzeul ASTRA

Workshop de restaurare icoane pe sticlă în Muzeul Astra. Evenimentul este la ce-a de-a treia ediție și va reuni în Muzeul Satului din Sibiu peste 50 de specialiști din întreaga țară dar și din străinătate. În cadrul workshopului se vor face investigații fizice, chimice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugravi în trecut, pentru o abordare corectă a procesului de restaurare a icoanelor.

Workshopul va avea loc în perioada 13-24 iunie și este organizat de Complexul Muzeal Astra prin centrul Astra pentru Patrimoniu, Departamentul de Conservare-Restaurare.

Vor participa specialiști din cadrul Centrului Astra pentru Patrimoniu, studenți din cadrul Universității „Lucian Blaga” – Sibiu, invitați din țară, din Hunedoara, București, Cluj, Covasna, Dolj, Brașov, Argeș, Vâlcea, Gorj, Harghita dar și din străinătate, din Statele Unite ale Americii, Canada, Germania, Republica Macedonia și Republica Moldova.

Icoanele selectate pentru restaurare sunt:

- Judecata de Apoi, nr. inv. 80 OC, datată 1895, semnată Simion Zugrav din Laz, proveniență Rod, comuna Tilișca, județul Sibiu, dimensiuni 51,5-51,7×44,5-44,7 cm;
- Punerea în mormânt, nr. inv. 1083 OC, datată 1852, probabil Simion Poienaru, zugrav din Laz, proveniență Laz, comuna Sânciori, județul Alba, dimensiuni 54×47,5 cm;
- Judecata de Apoi, nr. inv. 1235 OC, datată 1887, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 44,5×54,5 cm;
- Sfânta Treime, nr. inv. 1244 OC, datată 1888, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 46×54 cm; - Sfântul Nicolae, nr. inv. 1377 OC, datată 1905 (pictorul își păstrează modul de exprimare și la începutul secolului XX), probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 48,9×38,4 cm;
- Sfântul Nicolae, nr. inv. 1382 OC, datată 1893, probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 24,3×19 cm; - Judecata de Apoi, nr. inv. 2696 OC, datată 1894, atribuită, prin analogie, lui Pavel Zamfir din Laz (cf. Dancu, Dancu 1975, pl. 123), dimensiuni 49,3×43 cm.

În data de 24 iunie vor avea loc dezbaterile finale, expoziția cu icoanele restaurate și înmânarea diplomelor participanților.

Americani și canadieni învață să restaureze icoane, la Sibiu

Adrian POPESCU

14.06.2016 22:30

1097 vizualizari

0 comentarii

Share 141 Tweet 25 Stăruiește 198

Cautare

Începând de luni - 13 iunie, Centrul ASTRA pentru Patrimoniu, Departamentul de Conservare-Restaurare, a devenit, pentru 12 zile, un loc de formare profesională nu numai pentru specialiști din Europa ci și pentru cei din Statele Unite ale Americii și din Canada. Dacă la Sibiu au mai fost prezenți participanți din Germania, Macedonia și din Republica Moldova, nu la fel am spune despre cei de peste Ocean, aflați la prima lor experiență (n.n. ne referim la cei 10 americani, dar și la cei doi canadieni) care sunt prezenți la cea de a III-a ediție a "Workshopului de restaurare icoane pe sticlă" de la Sibiu.

Atât pentru europeni, cât și pentru cei de peste Ocean posibilitatea de a fi implicați în restaurarea celor șapte icoane, datate ca aparținând anilor: 1852,1887,1888,1893, 1894 respectiv 1905, este nu numai o oportunitate de a afla mai multe despre iconografia din România, ci și un prilej de a se specializa în tehnici de restaurare.

Duminică a avut loc festivitatea de primire a participanților. Luni, după momentul festiv de deschidere, participanții au intrat în laboratoarele de restaurare și au început activitatea practică, fiind coordonați de expertul-restaurator dr. Geanina Ionescu. Expertul MCP ASTRA, în cadrul procesului de acomodare a participanților la workshop, a reiterat perioadele istorice din care fac parte icoanele propuse pentru a fi restaurate, demers urmat de o analiză din punct de vedere al arieratului religios și al arieratului meșteșugăresc.

Directorul Centrului ASTRA pentru Patrimoniu a mai făcut referiri la importanța metodelor de investigație fizico-chimice, la alte caracteristici structurale, invizibile cu ochiul liber. În final, oaspeții de peste hotare și-au ales piesele, fiind organizați pe grupe de lucru. Este o muncă migăloasă, iar rezultatul urmează să fie evaluat în data de 24 iunie a.c.

- *"În acest an avem parte de o premieră, anume prezența unor participanți din Statele Unite ale Americii și din Canada, alături de cei din Germania, Republica Macedonia și Republica Moldova. Workshopul este un prilej pentru schimbul de experiență dintre invitații de peste hotare și specialiștii centrului nostru. Workshopul oferă și un cadru educațional-formativ oportun pentru studenți din: Sibiu, Hunedoara, București, Cluj, Covasna, Dolj, Brașov, Argeș, Vâlcea, Gorj, Harghita. Toți participanții vor face investigații fizice, chimice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugrăvi în trecut, pentru o abordare corectă a procesului de restaurare",* ne-a precizat coordonatorul activității, care ne-a invitat să revenim în acest spațiu, unde se doftoricesc icoane, peste câteva zile, când piesele vor fi expuse spre a fi vizionate.

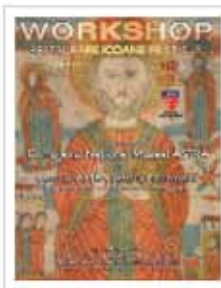

WORKSHOP DE RESTAURARE ICOANE PE STICLĂ LA MUZEUL ASTRA

Workshop de restaurare icoane pe sticlă la Muzeul ASTRA ediția a III-a

12 Iunie 2016 | LILIU PODOC | [FARA COMENTARII](#)

În perioada 13-24 iunie 2016, Complexul Național Muzeal ASTRA prin Centrul ASTRA pentru Patrimoniu, Departamentul de Conservare-Restaurare, organizează a III-a ediție a Workshopului de restaurare icoane pe sticlă.

Evenimentul va reuni în jur de 50 de specialiști din cadrul Centrului ASTRA pentru Patrimoniu, studenți din cadrul Universității „Lucian Blaga” – Sibiu, invitați din țară (Hunedoara, București, Cluj, Covasna, Dolj, Brașov, Argeș,

Vâlcea, Gorj, Harghita, Sibiu) și din străinătate (Statele Unite ale Americii, Canada, Germania, Republica Macedonia, Republica Moldova). În cadrul Workshopului de restaurare icoane pe sticlă se vor face investigații fizice, chimice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugravi în trecut, pentru o abordare corectă a procesului de restaurare. „Icoanele selectate pentru restaurare sunt: Judecata de Apoi, nr. inv. 80 OC, datată 1895, semnată Simion Zugrav din Laz, proveniență Rod, comuna Tilișca, județul Sibiu, dimensiuni 51,5-51,7×44,5-44,7 cm; Punerea în mormânt, nr. inv. 1083 OC, datată 1852, probabil Simion Poienaru, zugrav din Laz, proveniență Laz, comuna Sânciiori, județul Alba, dimensiuni 54×47,5 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 1235 OC, datată 1887, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 44,5×54,5 cm; Sfânta Treime, nr. inv. 1244 OC, datată 1888, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 46×54 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1377 OC, datată 1905 (pictorul își păstrează modul de exprimare și la începutul secolului XX), probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 48,9×38,4 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1382 OC, datată 1893, probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 24,3×19 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 2696 OC, datată 1894, atribuită, prin analogie, lui Pavel Zamfir din Laz (cf. Dancu, Dancu 1975, pl. 125), dimensiuni 49,3×45 cm.², a declarat Conf. univ. dr. Geanina Ionescu, Director Centrul ASTRA pentru Patrimoniu. În data de 24 iunie vor avea loc dezbaterile finale, expoziția cu icoanele restaurate și înmânarea diplomelor participanților. Workshopul de restaurare icoane pe sticlă va avea loc la Centrul ASTRA pentru Patrimoniu, Pădurea Dumbrava, nr. 16-20, Poarta 3, Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului. Cei interesați sunt așteptați să asiste la eveniment în perioada 13-17 iunie și 20-24 iunie 2016, între orele 13.00-14.00.

Traditii care intrec timpul... Workshop de restaurare icoane pe sticla la Muzeul ASTRA. Editia a III-a

Evenimentele de prim rang organizate la Muzeul Astra se tin lant! Iata o noua dovada! In perioada 13-24 iunie 2016, Complexul National Muzeal ASTRA prin Centrul ASTRA pentru Patrimoniu, Departamentul de Conservare-Restaurare, organizeaza cea de a III-a editie a Workshop-ului de restaurare icoane pe sticla. Evenimentul va reuni in jur de 50 de specialisti din cadrul Centrului ASTRA pentru Patrimoniu, studenti din cadrul Universitatii "Lucian Blaga" - Sibiu, invitati din tara (Jlunedoara, [citeste toata stirea](#))

> Citeste stiriile pe mobil: m.ziare.com

Vineri, 10 Iunie 2016, ora 15:38
Sursa: SibiuNews
Articol citit de 31 ori

Tradiții care întrec timpul... Workshop de restaurare icoane pe sticlă la Muzeul ASTRA. Ediția a III-a

Detalii Creat: Vinetu, 10 Iunie 2016, 15:06 - Sursa de: Nicoleta TORȚĂ
Categorie: Cultură Accesări: 208

WORKSHOP
RESTAURARE ICOANE PE STICLĂ
Ediția a III-a

Organizat de:
Complexul Național Muzeul ASTRA
prin
Centrul ASTRA pentru Patrimoniu
Departamentul de Conservare-Restaurare

13 - 24 Iunie 2016
Centrul ASTRA pentru Patrimoniu
Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibului
Pădurea Dumbrava Nr. 16 - 20, Poarta 3

Evenimentele de prim rang organizate la Muzeul Astra se (în lanț) lăță o nouă dovadă!

În perioada 13-24 Iunie 2016, Complexul Național Muzeul ASTRA prin Centrul ASTRA pentru Patrimoniu, Departamentul de Conservare-Restaurare, organizează cea de a III-a ediție a **Workshop-ului de restaurare icoane pe sticlă**.

Evenimentul va reuni în jur de 50 de specialiști din cadrul Centrului ASTRA pentru Patrimoniu, studenți din cadrul Universității „Lucian Blaga” - Sibiu, invitați din țară (Hunedoara, București, Cluj, Covasna, Dolj, Brașov, Argeș, Vâlcea, Gorj, Harghita, Sibiu) și din strălănătate (Statele Unite ale Americii, Canada, Germania, Republica Macedonia, Republica Moldova).

Așa cum aflăm de la organizatori, în cadrul Workshop-ului de restaurare icoane pe sticlă se vor face investigații fizice, chimice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugrăvi în trecut, pentru o abordare corectă a procesului de restaurare.

„Icoanele selectate pentru restaurare sunt: Judecata de Apoi, nr. inv. 80 OC, datată 1895, semnată Simion Zugrav din Laz, proveniență Rod, comuna Tilea, județul Sibiu, dimensiuni 51,5x51,7x44,5-44,7 cm; Pănera în mormânt, nr. inv. 1083 OC, datată 1852, probabil Simion Pleșanu, zugrav din Laz, proveniență Laz, comuna Săsciori, județul Alba, dimensiuni 54x47,5 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 1235 OC, datată 1897, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 44,5x54,5 cm; Sfânta Treime, nr. inv. 1244 OC, datată 1888, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 46x24 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1277 OC, datată 1905 (pictorul își păstrează modul de exprimare și la începutul secolului XX), probabil Matei Timfoarea, proveniență Cârțoara, județul Sibiu, dimensiuni 48,9x38,4 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1392 OC, datată 1893, probabil Matei Timfoarea, proveniență Cârțoara, județul Sibiu, dimensiuni 24,3x19 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 2696 OC, datată 1894, atribuită, prin analogie, lui Pavel Zamfir din Laz (cf. Dancu, Dancu 1973, pl. 125), dimensiuni 49,3x45 cm.”, a declarat Conf. univ. dr. Geanina Ionescu, Director Centrul ASTRA pentru Patrimoniu.

În data de 24 Iunie vor avea loc dezbaterile finale, expoziția cu icoanele restaurate și înmănarea diplomelor participanților.

Workshop-ului de restaurare icoane pe sticlă va avea loc la Centrul ASTRA pentru Patrimoniu, Pădurea Dumbrava, nr. 16-20, Poarta 3, Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibului. Cei interesați sunt așteptați să asiste la eveniment în perioada 13-17 Iunie și 20-24 Iunie 2016, între orele 13.00-14.00.

INFO & coordonator eveniment: Conf. univ. dr. Geanina Ionescu, Director Centrul ASTRA pentru Patrimoniu

Acțiunile C.N.M. ASTRA sunt posibile cu finanțarea Consiliului Județean Sibiu.

Sibiu: Workshop de restaurare icoane pe sticlă în Muzeul ASTRA

Workshop de restaurare icoane pe sticlă în Muzeul Astra. Evenimentul este la ce-a de-a treia ediție și va reuni în Muzeul Satului din Sibiu peste 50 de specialiști din întreaga țară dar și din străinătate. În cadrul workshopului se vor face investigații fizice, chimice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugravi în trecut, pentru o abordare corectă a procesului de restaurare a icoanelor.

Workshopul va avea loc în perioada 13-24 iunie și este organizat [Vezi stirea](#)

Workshop de restaurare icoane pe sticlă la Muzeul ASTRA

Autor: Alexandra Coroi | acum 29 zile, 9 ore și 45 secunde

Complexul Național Muzeal ASTRA organizează în perioada 13-24 iunie 2016 a III-a ediție a workshop-ului de restaurare icoane pe sticlă. Prin centrul ASTRA pentru Patrimoniul, Departamentul de Conservare-Restaurare, evenimentul va reuni în jur de 50 de specialiști din cadrul centrului, invitați din țară (Hunedoara, Ilcova, Cluj, Covasna, Dolj, Brașov, Argeș, Vâlcea, Gorj, Harghita, Sibiu) și din străinătate (Statele Unite ale Americii, Canada, Germania, Republica Macedonia, Republica Moldova).

Pentru o abordare corectă a procesului de restaurare vor avea loc investigații fizice, chimice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugravi în trecut, iar în data de 24 iunie vor avea loc...

Sursă: [Ziari 100%](#)

Citește integral pe: <http://sibiu100.ro/cultura/70175-workshop-de-restaurare-icoane-pe-sticla-la-muzeul-astra-2/>

Publicat: Vineri, 10 Iunie 2016, 15:39

Evenimentele de prim rang organizate la [Muzeul Astra](#) se țin lanț! Iată o nouă dovadă! În perioada 13-24 iunie 2016, [Complexul Național Muzeal ASTRA](#) prin [Centrul ASTRA pentru Patrimoniul](#), [Departamentul](#) de Conservare-Restaurare, organizează cea de a III-a ediție a **Workshop-ului** de restaurare **icoane pe sticlă**

[Read More...](#)

[Citeste articolul mai departe pe sibiunews.net...](#)

Sursa articol si foto: [sibiunews.net](#)

Ce facem Workshop de restaurare icoane pe sticlă

Activități
Distracție

Altele

Localitate:

Sibiu

Organizator:

Complexul Național Muzeal ASTRA

Locul desfășurării:

Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibului

Adresa:

Pădurea Dumbrava, nr. 16-20

Perioada:

13.06.2016 - 24.06.2016

Tel. fix:

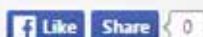
+40 269 218 195

E-mail

Website

În perioada 13-24 iunie 2016, Complexul Național Muzeal ASTRA prin Centrul ASTRA pentru Patrimoniul, Departamentul de Conservare-Restaurare, organizează a III-a ediție a **Workshopului de restaurare icoane pe sticlă**.

Evenimentul va reuni în jur de 50 de specialiști din cadrul Centrului ASTRA pentru Patrimoniul, studenți din cadrul Universității „I. L. Blaga” – Sibiu, invitați din țară (Hunedoara, București, Cluj, Covasna, Dolj, Brașov, Argeș, Vâlcea, Gorj, Harghita, Sibiu) și din străinătate (Statele Unite ale Americii, Canada, Germania, Republica Macedonia, Republica Moldova).

În cadrul Workshopului de restaurare icoane pe sticlă se vor face investigații fizice, chimice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugravi în trecut, pentru o abordare corectă a procesului de restaurare.

„Icoanele selectate pentru restaurare sunt: Judecata de Apoi, nr. inv. 80 OC, datată 1895, semnată Simion Zugrav din Laz, proveniență Rod, comuna Ilișca, județul Sibiu, dimensiuni 51,5-51,7x44,5-44,7 cm; Punerea în mormânt, nr. inv. 1063 OC, datată 1852, probabil Simion Poienaru, zugrav din Laz, proveniență Laz, comuna Săsciori, județul Alba, dimensiuni 54x47,5 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 1235 OC, datată 1007, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 44,5x54,5 cm; Sfânta Treime, nr. inv. 1244 OC, datată 1888, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 46x54 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1377 OC, datată 1905 (pictorul își păstrează modul de exprimare și la începutul secolului XX), probabil Matei Țimțorea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 40,9x30,4 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1382 OC, datată 1893, probabil Matei Țimțorea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 24,3x19 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 2696 OC, datată 1894, atribuită, prin analogie, lui Pavel Zamfir din Laz (cf. Dancu, Dancu 1975, pl. 125), dimensiuni 49,3x45 cm.”, a declarat Conf. univ. dr. Geanina Ionescu, Director Centrul ASTRA pentru Patrimoniul.

- **INFO & coordonator eveniment:** Conf. univ. dr. Geanina Ionescu, Director Centrul ASTRA pentru Patrimoniul

*sursa text: CNM ASTRA

Program:

În data de 24 iunie vor avea loc dezbaterile finale, expoziția cu icoanele restaurate și înmânarea diplomelor participanților.

Workshopul de restaurare icoane pe sticlă va avea loc la Centrul ASTRA pentru Patrimoniul, Pădurea Dumbrava, nr. 16-20, Poarta 3, Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibului. Cei interesați sunt așteptați să asiste la eveniment în perioada 13-17 iunie și 20-24 iunie 2016, între orele 13.00-14.00.

Poziționare pe hartă

Altitudine 463m

Coordonate GPS. 45.75 N, 24.11 E

Workshop de restaurare icoane pe sticla

17.06.2016 12:31:01 - EVENIMENT organizat in PARTENERIAT MEDIA LACASURI ORTODOXE - Educatie & Cultura

Workshop de restaurare icoane pe sticlă la Muzeul ASTRA - ediția a III-a, în parteneriam media oficial Lacasuri Ortodoxe

În perioada 13-24 iunie 2016, Complexul Național Muzeal ASTRA prin Centrul ASTRA pentru Patrimoniu, Departamentul de Conservare-Restaurare, organizează a III-a ediție a Workshopului de restaurare icoane pe sticlă.

Evenimentul reunește în jur de 50 de specialiști din cadrul Centrului ASTRA pentru Patrimoniu, studenți din cadrul Universității „Lucian Blaga” – Sibiu, invitați din țară (Hunedoara, București, Cluj, Covasna, Dolj, Brașov, Argeș, Vâlcea, Gorj, Harghita, Sibiu) și din străinătate (Statele Unite ale Americii, Canada, Germania, Republica Macedonia, Republica Moldova).

În cadrul Workshopului de restaurare icoane pe sticlă se fac investigații fizice, chimice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugravi în trecut, pentru o abordare corectă a procesului de restaurare.

„Icoanele selectate pentru restaurare sunt:

- Judecata de Apoi, nr. inv. 80 OC, datată 1895, semnată Simion Zugrav din Laz, proveniență Rod, comuna Tilișca, județul Sibiu, dimensiuni 51,5-51,7x44,5-44,7 cm;
- Punerea în mormânt, nr. inv. 1083 OC, datată 1852, probabil Simion Poienaru, zugrav din Laz, proveniență Laz, comuna Sânciori, județul Alba, dimensiuni 54x47,5 cm;
- Judecata de Apoi, nr. inv. 1235 OC, datată 1887, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 44,5x54,5 cm;
- Sfânta Treime, nr. inv. 1244 OC, datată 1888, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 46x54 cm;
- Sfântul Nicolae, nr. inv. 1377 OC, datată 1905 (pictorul își păstrează modul de exprimare și la începutul secolului XX), probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 48,9x38,4 cm;
- Sfântul Nicolae, nr. inv. 1382 OC, datată 1893, probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 24,3x19 cm;
- Judecata de Apoi, nr. inv. 2696 OC, datată 1894, atribuită, prin analogie, lui Pavel Zamfir din Laz (cf. Dancu, Dancu 1975, pl. 125), dimensiuni 49,3x45 cm.”

a declarat Conf. univ. dr. Geanina Ionescu, Director Centrul ASTRA pentru Patrimoniu.

În data de 24 iunie vor avea loc dezbaterile finale, expoziția cu icoanele restaurate și înmânarea diplomelor participanților.

Workshopul de restaurare icoane pe sticlă are loc la Centrul ASTRA pentru Patrimoniu, Pădurea Dumbrava, nr. 16-20, Poarta 3, Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului. Cei interesați sunt așteptați să asiste la eveniment în perioada 13-17 iunie și 20-24 iunie 2016, între orele 13.00-14.00.

**INFO & coordonator eveniment: Conf. univ. dr. Geanina Ionescu
Director Centrul ASTRA pentru Patrimoniu**

Iti aducem aproape informatia la care altfel nu ai avea acces. Daca apreciezi activitatea noastra, acum ai ocazia sa primești un Certificat de Membru Sustinator (Simpatizant) "Lăcașuri Ortodoxe", dând click AICI! Aflându-ne în cel de-al 10-lea an, te îmbrățișăm ca membru al echipei noastre, eu bucurie!

Workshop de restaurare icoane pe sticlă la Muzeul ASTRA, ediția a III-a

în Societate — 11/06/2016

În perioada 13-24 iunie, Complexul Național Muzeal ASTRA prin Centrul ASTRA pentru Patrimoniu, Departamentul de Conservare-Restaurare, organizează a III-a ediție a Workshopului de restaurare icoane pe sticlă.

Evenimentul va reuni aproximativ 50 de specialiști din cadrul Centrului ASTRA pentru Patrimoniu, studenți din cadrul Universității „Lucian Blaga” – Sibiu, invitați din țară (Hunedoara, București, Cluj, Covasna, Dolj, Brașov, Argeș, Vâlcea, Gorj, Harghita, Sibiu) și din străinătate (Statele Unite ale Americii, Canada, Germania, Republica Macedonia, Republica Moldova). În cadrul Workshopului de restaurare icoane pe sticlă se vor face investigații fizice, chimice și biologice pentru cunoașterea materialelor folosite de zugravi în trecut, pentru o abordare corectă a procesului de restaurare.

Icoane de patrimoniu

„Icoanele selectate pentru restaurare sunt: Judecata de Apoi, nr. inv. 80 OC, datată 1895, semnată Simion Zugrav din Laz, proveniență Rod, comuna Tilișca, județul Sibiu, dimensiuni 51,5-51,7-44,5-44,7 cm; Punerea în mormânt, nr. inv. 1083 OC, datată 1852, probabil Simion Poienaru, zugrav din Laz, proveniență Laz, comuna Sâsciori, județul Alba, dimensiuni 54-47,5 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 1235 OC, datată 1887, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 44,5-54,5 cm; Sfânta Treime, nr. inv. 1244 OC, datată 1888, probabil Pavel Zamfir din Laz, proveniență Călnic, județul Alba, dimensiuni 46-54 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1377 OC, datată 1905 (pictorul își păstrează modul de exprimare și la începutul secolului XX), probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 48,9-38,4 cm; Sfântul Nicolae, nr. inv. 1382 OC, datată 1893, probabil Matei Țimforea, proveniență Cârțișoara, județul Sibiu, dimensiuni 24,3-19 cm; Judecata de Apoi, nr. inv. 2696 OC, datată 1894, atribuită, prin analogie, lui Pavel Zamfir din Laz (cf. Dancu, Dancu 1975, pl. 125), dimensiuni 49,3-45 cm.”, a declarat Conf. univ. dr. Geanina Ionescu, Director Centrul ASTRA pentru Patrimoniu.

În data de 24 iunie vor avea loc dezbaterile finale, expoziția cu icoanele restaurate și înmânarea diplomelor participanților.

Workshopul de restaurare icoane pe sticlă va avea loc la Centrul ASTRA pentru Patrimoniu, Pădurea Dumbrava, nr. 16-20, Poarta 3. Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului. Cei interesați sunt așteptați să asiste la eveniment în perioada 13-17 iunie și 20-24 iunie, între orele 13.00-14.00.

